

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

OTUZ SEKİZİNCİ İNKAT

22 - III - 1930 CUMARTESİ

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1 — Sabık zabıt hulâsası	36	Jandarma Kumandanlığı 1929 senesi bütçe-	
2 — Havale edilen evrak	36	sinde 100 000 liralık münakale icrasına	
3 — Riyaset Divanının Heyeti Umumiyeye maruzatı	36	dair 1/594 numaralı kanun lâyiha-ları ve	
1 — Fransız Meclisi Meb'usarı Riyasetinden gelen teşekkür telgrafı	36	Bütçe Encümeni mazbataları	43,50
4 — Müzakere edilen maddeler	36	3 — 1/411 numaralı belediye kanunu lâyihasile Kırklareli Meb'usu Doktor Fuat Bey ve rüfeka-sının, oyun ve eğlence mahalleri tesis ve idare etmek hakkını Hımdı-ye Etfal Cemiyetine verilmesi hakkında	
1 — Memurin kanununun 70inci maddesinin tefsirine dair 3/88 numaralı Divanı Muhasebat Riyaseti tezkeresi ve Memurin kanunu Muvakkat, Maliye ve Bütçe Encümenleri mazbataları	36	2/40 numaralı kanun teklifi ve musakkafat vergisi kanununun 4 üncü maddesinin	
2 — Emniyeti Umumiye Umum Müdürlüğü 1929 senesi bütçesinde 25 000 liralık münakale icrasına dair 1/588, Hariciye Vekâleti 1929 senesi bütçesinde 45 000 liranın münakalesine dair 1/590 ve Umum	36	4 üncü fıkrasının tefsirine dair 3/270 numaralı Başvekâlet tezkeresi ile İstanbul Meb'usu Süreyya Paşanın, Belediye kanunu lâyihasının tadili hakkındaki teklifi ve Dahiliye ve Belediye kanunu lâyihasını Muvakkat Encümenleri mazbataları	44

1 — SABIK ZABIT HULÂSASI

Kâzım Paşanın riyasetleriyle aktolunarak Elaziz Meb'usluğuna intihap edilen Ahmet Beyin tahlifi icra edildikten sonra gazete primleri hakkındaki kanun lâyihasının müzakeresine geçilerek birinci maddesi encümenine tevdi ve bilâhara belediye kanunu lâyihası müzakere

ve dört maddesi kabul olunarak cumartesi günü toplanılmak üzere celse tatil edildi.

Reis	Kâtip	Kâtip
	Tokat	Denizli
A. Kâzım	S. Tevfik	H. Rüşü

2 — HAVALE EDİLEN EVRAK

Lâyhalar

1 — Millî Müdafaa Vekâleti 1929 senesi bütçesine 250,000 liralık munzam tahsisat verilmesine dair kanun lâyihası (Bütçe Encümenine)

Teklifler

2 — İdare Heyetinin, Büyük Millet Meclisi 1929 senesi bütçesine 3 600 liralık munzam tahsisat verilmesine dair kanun teklifi (Bütçe Encümenine)

Tezkereler

3 — Devlete ait meskenlerde kira ile oturan

memurlara mesken tazminatı verilip verilmeyeceğinin tefsiri hakkında Başvekâlet tezkeresi (Bütçe Encümenine).

Takrirler

4 — Kayseri Meb'usu Hasan Ferit Beyin kanunu medeninin 634 ve Borçlar kanununun 213 üncü maddelerindeki (resmî şekil) ve (resmî senet) tabirlerinin tefsiri hakkında takriri (Adliye Encümenine)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,17

Reis — Kâzım Paşa

Kâtipler — Süreyya Tevfik B. (TOKAT), Haydar Rüşü B. (DENİZLİ)

Reis — Meclis in'ikat etmiştir.

3 — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MARUZATI

1 — Fransız Meclisi Meb'usarı Riyasetinden gelen teşekkür telgrafı

Reis — Efendim, Fransız Meclisi Meb'usarı Riyasetine yazılan telgrafnamenin cevabı gelmiştir, okunacaktır.

T. B. M. M. REİSİ KÂZİM PAŞA HAZRET-
LERİNE

Vasıtlarla tercümanî olduğunuz yüksek kiry-

metli hissiyatı vedatkâriden dolayı Fransız Meb'uslarının samimî teşekkürlerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabulüne delâlet buyurmanızı rica ederim efendim.

Fransa Meclisi Meb'usarı Reisi
Fernand Bouisson

4 — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

Reis — Ruznameye geçiyoruz efendim.

1 — Memurin kanununun 70 inci maddesinin tefsirine dair 3/88 numaralı Divanı Muhasebat Riyaseti tezkeresi ve Memurin Kanunu Muvakkat, Maliye ve Bütçe Encümenleri mazbataları [1]

TEFSİR FIKRALARI

1 — Mağdurini siyasiye hakkındaki 20 temmuz

[1] 87 numaralı matbuu zaptın sonuna merbuttur.

1330 ve 26 kânunusani 1332 tarihli kanunlarla tekaüde mahsup olunacağı kabul edilmiş bulunan müddetler yirmi beş seneyi ikmalde muteber tutulur.

2 — Silâh altında maaşlı olarak geçen müddet filî hizmetten sayılır.

3 — Yemen zammı yirmi beş seneyi ikmalde muteber olmayıp ancak tekaüt maaşlarının hesabında hizmet müddetine ilâve olunur.

4 — Memurin kanununun malî hükümlerinin

meriyete başladığı 1 haziran 1927 tarihinden sonra tekaüt müddetinin ikmal ve tekaüt maaşının hesabı hususunda müessir olacak müddet ve zamlara istihkak ancak (70) inci maddenin sarahatı dahilinde olur.

İsmet B. (Çorum) — Efendim, mazbatada üç tefsir fıkrası vardır. Birisini Memurin Muvakkat Encümeni teklif etmiştir. İkincisini Maliye Encümeni teklif ediyor. Şimdi okunan şekli de Bütçe Encümeni teklif etmiştir. Bu üç teklifin hangisinin daha ziyade tefsir mevzuuna muvafık olup olmadığını anlamak için tefsir mevzuları ile teklif olunan şeyleri kısaca tetkik etmek lâzım gelir. Müsaade buyurursanız bendeniz tetkikatımı arzedeceğim.

Tefsir mevzuunun esası memurin kanununun 90 mcr maddesi ile 70 inci maddesidir. 90 mcr maddesi (İşbu kanuna mugayir olan ahkâm mülğadır.) diyor. Memurin kanununun hükümlerinin bir kısmı kanunun tarihi neşrinden itibaren başlamış, malî kısmın kanunun metninde 1927 haziranda, başlayacağı gösterilmiş olduğu halde 1927 senesinde kabul edilen madde kanuniye ile bir çok maddeleri tecil edilmiştir ve halâ tecil edilen maddeler vardır. Bu tecil edilen maddeler içerisinde tekaüt maaşının tahsisine mütedair olan ve memurinin en çok menfaatını temin eden madde dahi müecceldir. Bu müecceliyete göre mülkiye tekaüt kanununun hesapları muamelâtı cariyyede devam etmektedir. Bu kanuna mugayir ahkâm mülğadır. Binaenaleyh kanunun hükümleri muhtelif tarihlerde mevkii meriyete konduğuna göre, mevkii meriyete konan hükümlerin ilga ettiği eski hükümler ve ilga tarihine kadar eski hükümlerin temin ettiği haklar, yine kanunun mevkii meriyete vazında, yani muhtelif meriyet tarihlerindeki tekaüt müddetini ikmal edenler hakkında o hakların mahfuz olup olmadığı esastır.

Bu esas beş maddeye teferru etmektedir. Beş maddenin ikisi memurin kanununda asla mevzubahs olmıyan ve onlar hakkında resen ve tadilen bir hüküm verilmiyen iki kanunu hususiye taallük eder ki birisi mağdurini siyasiye hakkındaki kanun; ikincisi de Yemen zammı hakkındaki olan kanun hükmündeki kararnamedir. Mağdurini siyasiyeye menfalarda, mahpeslerde, firarilikte geçirdikleri müddetlerin tekaüt müddetlerine mahsup edileceği hakkını vermiş olan bu kanun, mahiyeti itibarile muvakkat, kendinden evvelki bir hakkı tasdik ettikten ve bir defaya mahsus olmak üzere infaz edildikten sonra hükmü temadi etmiyen bir kanundur. Binaenaleyh bu hükmü temadi etmiyen bir kanundan memurin kanununun hini tanziminde bahsetmeğe ve onu nazarı dikkata almaya ve hatta tadilat yapmağa imkân yoktu. Vazır kanun böyle bir fikri hatırına getirmez. Bundan dolayı bu kanunun ilga edilip edilmediği meselesi mevzubahs değildir. Zaten o kanunla verilmiş olan haklar, infaz edilmiş-

tir. Ondan sonra hükmü cereyan etmemektedir. Memurin kanununa mugayereti mevzubahs olmaz. Yemen zammı hakkındaki kanun dahi, memurlarımızın Yemenen dönmesi neticesinde filen hükümden sakıt olmuş bir kanundur. Şu kadar ki o kanun Yemende memurlarımız bulunduğu müddetçe cari olmuştur. Binaenaleyh vermiş olduğu haklar memurların sicillerinde tescil edilmiştir. Memurin kanununda dahi buna dair hiç bir hüküm yoktur. Zaten buna ait bir hüküm koymağa da lüzum yoktu. Yani bu kanun, memurin kanununun, «bu kanunun ahkâmına mugayir olan ahkâm mülğadır» fıkrasına sarahaten giremez. Memurin Muvakkat Encümeni tefsir mevzuunu bu iki hususî kanuna hasrederek ona göre bir tefsir fıkrası yapmıştır. Yani tefsir mevzuuna tamamen cevap vermemiş. Gerçi tefsir fıkrasının mefumu muhalifi ona cevap veriyorsa da sarahat mevkiinde delâleti mana ile bir tefsir yapmağa imkân yoktur. Tekrar bir tefsir meselesi daha ihdas etmiş olabilir. Şimdi müsaade buyurursanız Memurin Muvakkat Encümeninin fikrai tefsiriyasını okuyacağım: (Hususî kanunlarla verilmiş olan ve memurin kanunile sarahaten ilga edilmiyen haklar mahfuzdur.) Bunun mefumu muhalifi (sarahaten ilga edilen haklar mahfuz değildir) demektir. Memurin kanununun 70 inci maddesi ile mülkiye tekaüt kanununun 2,7,9 uncu maddeleri tadil edilmiştir. Binaenaleyh orada sarahat mevcuttur ve bu tadil sarahatı mevcut iken bunun üzerinde tefsir yapmağa lüzum görmüyorum. Fakat kanunun mevkii meriyete vaz'ı ile ilga edilen bu hükümlerin bundan evvel bahsedilmiş olan haklar ve bundan evvel bu hakları bahşeden müddet zarfında tekaüt müddetlerini ikmal edenlerin maaşsız mazuliyetleri, silâh altında buldukları müddetlerin zammı, harp cephelelerinde ifayi vazife eden memurların cepheye ifayi vazife ettikleri müddetin zammı hakkındaki hükümlere temas etmiyor.

Bundan dolayı bendeniz bu fıkrayı nakıs görüyorum. Bu fıkra tefsir mevzuuna tamamen cevap veren fıkra değildir. Filhakika böyle bir kanunu hususî ile verilmiş olan, mağdurini siyasiyeye yemen zamları olarak verilmiş olan zamları pek güzel tasrih ve tespit etmiştir. Maliye Encümeni tefsir mevzuunun esasını ve aynı zamanda Muvakkat Memurin Encümeninin dahi esas itti haz ettiği kaide hukukiyeyi nazarı dikkate alarak ve mağdurini siyasiyenin haklarını yani müddetlerinin tekaütlüklerine mahsup edileceği hakkını, Yemen hakkı zammını ve aynı zamanda memurin kanununun malî ahkâmının başladığı tarihe kadar müddeti tekaüdiyesini ikmal etmiş olanlara memurin kanununun ahkâmına muhalif olduğundan dolayı tarihi meriyetinde yani bu tarihte ilga edilen hükümlerin vermiş olduğu hakları bu tarihte ilga edilmiş addederek tefsir mevzuunun tamamına cevap vermekte ve yalnız son fıkrasile izah etmek istediği mesele memurin kanununun mevkii meriyete konduğu tarihlerden biri olan

1 Haziran 927 tarihinden sonra memuriyetleri devam etmiş ve edecek olanlar ve o suretle tekaüt müddetlerini ikmal etmiş olanlar tamamen memurin kanununun 70 inci maddesine muvafık olduğunu ve ona tabi olduklarını izah ve ifade etmektedir. Gerçi 1 Haziran 927 senesi dahi tam bir mer'iyet tarihi değildir. Tekaüt maaşının tahsisi hakkındaki 70 inci madde hâlâ müeccedir ve eski kanunlardaki muamelelere tabidir. Binaenaleyh eski kanunlardaki hesaplara göre muamele yapılmakta olduğu halde eski kanunların mer'i bulunduğu zamanlara ait olan haklar dahi verilmemektedir. Bitabi Maliye Encümeni ilk fıkralarile bu hakları tamamen muhafaza etmiştir ve memurin kanununun 70 inci maddeye ait ahkâmı müstakbeleyi de tamamen nazarı dikkate almıştır. Bütçe Encümeni tefsirinin ilk fıkrasında mağdurini siyasiye hakkındaki Muvakkat Encümenin fikrini kabul ediyor. fakat ikinci bir fıkra koymuş, bu fıkra memurin kanununun 70 inci maddesinin son fıkrasının sarahatına muğayir veya o sarahatı tadil eden bir fıkradır. Şimdi memurin kanununun 70 inci maddesinin son fıkrasını okuyalım. (Esaret ve kanun ile muayyen mıntaka ve ordudaki hizmetten dolayı seferberlik zamları (25) seneye dahil olmayıp ancak tekaüt maaşlarının hesabında müddeti hizmete zammolunur.)

Fıkra budur. Bu fıkrada ne diyor, bunu nazarı dikkatinize arz ediyorum. Maaşların hesabında zammolunur. Yani müddet hesap edilmez, bu fıkra belki sehivdir. silâh altında maaşlı olarak geçmiş müddet filî hizmet addolunur. Yani müddeti tekaüde zammolunur. Şimdi bu o kanunun fıkrasını tadil mi, tefsir mi? esbabı mucibede o fıkranın aynıdır. Fıkraya istinattan ibarettir. Bendeniz bir sehiv olduğumu zannederim, sonra yemen zammı hakkındaki fıkrası yemen zammı 25 seneyi ikmalde muteber olmayıp ancak tekaüt maaşlarının hesabında hizmeti müddetlerine ilâve olunur. Kanunu aslinin hükmü Yemende bir sene memuriyet edenin bir sene hizmeti, bir buçuk sene kabul edilerek müddeti tekaüde mahsup edilir ve maaşlarının hesabında zammolunur. diyor. Fakat bu kanunda tasarruf etmek var mı, yok mu? Oda tetkik edilmiş, memurin kanununun tedvin ve tanzimi sırasında, teklifi sırasında bu kanun filen kalkmış ve zaten taallük ettiği kimselerin haklarını tespit etmiştir. Bunlar memlekete geldikten sonra bu kanun mucibince alacaklarını almışlar memurin kanununun tedvininden çok evvel almışlar. Şu halde burada memurin kanununda bundan bahsetmeğe imkân yoktur. İmkân mutasavver değildir. Öyle olduğu halde burada tefsir sadedinde böyle bir fıkra ile müddeti hizmete zammolunacak zamları, maaş zam şeklinde bir tadil daha yapmışlardır son fıkrası bir fıkrai tavzihiyeden ibarettir, binaenaleyh çok muğlak yazılmıştır. Maliye Encümeninin son fıkrasının tavzihi şeklindedir. Şu halde bu tefsir şekli iki fıkrası tadil mahiyetindedir ve zaten memurin kanun ile hiç alâkası olmayan Yemen zammı

hakkından bahis olan bir tefsir mahiyetindedir. Bir kanun şeklinde de değildir. Eğer bir tadil, bir kanun şeklinde olsaydı onun üzerine müzakere olunabilirdi. Binaenaleyh asıllarına bu kadar muğayir ve tefsireden ziyade bir tadil mahiyetinde olan kanun şeklinde dahi, olmiyan bu şeklin bırakılarak son tadil denmesi itibarile tamamen tefsir mevzularına cevap veren ve adalete muvafık olan ve hatta bu mevzu içerisinde memurin kanununa muğayir olup ilğa edilen hükümlerden birisi olup ilğa tarihine kadar verdiği hakkın mahfuz olması lâzımgelen maaşsız mazuliyet müddeti de vardır. onun hakkında bir tefsir mazbatasıda münderigtir. Fakat tefsirin istinat ettiği esası hukukî bundan dolayı bunu da tazammun etmektedir.

Bunun için Maliye Encümeninin tefsir şekli daha faideli ve daha şamildir ve kanunların esaslarına daha muvafıktır. Bu şeklin reyeye vazını teklif ediyorum. (Muvafık sesleri)

Bütçe Encümeni namına Ahmet Remzi B. (Gaziantep) — İsmet Bey arkadaşımız üç encümen tarafından mevzu hakkında yapılan tefsirleri mukayese ederek nihayet Maliye Encümeninin tefsirinin daha şamil ve vazır olması dolayısıyla tercihi neticesine vardılar. Encümenimiz bu iki encümenin tefsir fıkralarını şamil olmakla beraber vazır olmadığı için asıl maksat nedir ve kanunun metinleri neyi içap ettiriyor. Malî itibar ve malî hesap noktasından işin (kortesisi) ne olacaktır. Bu düşüncelerle meseleyi tetkik etmiştir. Onun için bendeniz Bütçe Encümeni mazbatasında tafsil edilen sebepleri tekrar zikretmiyerek yalnız İsmet Beyfendinin itiraz ettiği noktalara cevap vereceğim. Mevzuun esası hakikaten Memurin kanununun 70,90ncı maddelerinin çerçevesi dahilindedir. Fakat asıl mesele Divanı Muhasebat tezkeresile bizden sorulan ve İsmet Beyfendinin temas ettiği beş meseledir. Bu beş meselenin haricinde de diğer encümenlerin tefsir şekilleri kabul edildiği takdirde diğer müteferri bazı maddeler daha çıkmaktadır. Onun için yalnız Memurin kanununun 70, 90 ncı maddelerile mukayyet kalmıyarak encümen asıl mesele ile meşgul bulunan ve meseleyi tatbik eden Hükümetin tatbikatı esnasında ona ilişen Divanı Muhasebat tezkeresinde ne gibi noktalara temas etmişse onların cevabını vermeğe hassatan çalışmıştır. Yoksa diğer iki encümenin kabul ettiği gibi biz de meselenin şöylece halledilmesi lâzım gelir diye işin içinden çıkmağı ve böylece kısaca halletmeği düşünebilirdik. Arzettiğim gibi onun tefsirini icap ettiren Divan tezkeresi olduğu için o tezkerede mevzubahs olan hususlara cevap vermiştir. İsmet Beyefendi bizim tefsir fıkralarını birer birer tahlil etmiştir. Birinci fıkra mağdurini siyasiyeye taallük etmektedir. Bunun için diyorlar ki böyle bir tefsire hacet yoktur. Çünkü bu kanun hususî kanundur. İstihdaf ettiği şahıslar bu kanundan evvel bu hakları iktisap etmiş ve bu kanundan evvel hakları teyit edildiği için ayrıca bu kanunun, tefsir mevzuu ittihaz edilerek bir fıkra

ile izahına lüzüm yoktur.

Halbuki: Divanı Muhasebat tezkeresinin saiki işte bu mağdurini siyasiye meselesidir. Bunu soruyorlar. Onun için encümen mağdurini siyasiye meselesinin böylece sarıh olarak halline lüzüm gördü. Tefsir mazbatamız okunursa görülür ki, bir hüküm mahiyetinde değildir. Diyoruz ki, mağdurini siyasiye hakkında vaktile çıkarılmış bir kanun vardı. O kanun mucibince olan istihkak, bu Memurin kanunile kaldırılmıştır. Ve Memurin kanununun hükmüne o müddetler girer. Ve o mağdurini siyasiye birinci fıkra mucibince tekaüde sevkedilirler. Eğer biz böyle yapmayı umumî bir tefsirle işi halletmiş bulunsa idik Divan yine tereddüt edecekti. Ve Hükümetin bu mesele ile meşgul devairi yine mütereddit kalacaktır. Tefsir fıkrasını mgüsaadenizle aynen okuyacağım. (Mağdurini siyasiye hakkındaki 20 temmuz 1330; 26 kânunusani 1332 tarihli kanunlarla tekaüde mahsup olunacağı kabul edilmiş bulunan müddetler 20 seneyi ikmalde muteber tutulur.) Bu yeni bir hüküm değildir. Tamamen bir tefsirdir.

İkinci mesele, Yemen zammıdır. Diyorlar ki Yemen zammı da vaktile çıkmış bir kanunla kabul edilmiş bir esastır. Ve o kanunun istihdaf ettiği vaziyet bu gün yoktur ve kanun da, yoktur demektir. Halbuki Divan tezkeresinde bu mesele de mevzubahstır. Ve bunların yeni Memurin kanunile kazanmış oldukları haklar ne yolda muamele görecektir. Yeni memurin kanunu bu hakkı iskat etmiş midir? Bu Divanda mevzubahs ediliyor, tetkik ediliyor, ekseriyet ve akalliyet ayrılıyor. Nihayet bizden soruluyor. Buna sarıh olarak cevap vermek istiyoruz.

Diyorlar ki Memurin kanununda buna dair sarahat yoktur. Halbuki Memurin kanununda 70 inci madde, kanun ile muayyen mntakalar zammı tabirini aynen kullanmıştır. Muayyen mntaka zammı, hangi kanunla mukayyettir. Bu kanunla denmediğine göre herhangi kendi kanunile muayyen mntakalar zammı da şüphesiz bu meyandadır. Farzedelim ki bu metin ve tabir kâfi değildir. Ne yapacaktır. 70 inci maddenin üçüncü fıkrasında zikredilen haller tamamen zamların üçüncü fıkraya tatbikını icap ettirir hallerdir. Netekim harpte hizmet ifa etmiş kimselerin ifa ettikleri hizmet müddeti için (tabii filî hizmettir) bir misil zam kabul olunmuştur. Bu zammın 70 inci maddenin üçüncü fıkrasile 25 seneyi ikmal ile değil maaşın miktarının nazarı dikkate alınması lâzım geldiğini sarahaten söylemektedir. Harp zammı böyle iken Yemen zammının böyle olmamasına tabii mantık dahi müsait değildir. Aynı zamanda kanun çok sarıh olarak (kanun ile muayyen mntakalar zammı) demıştır. Böylece esasen ihtilâflı olmıyan iki maddenin hallini İsmet Beyefendinin arzu ettiği şekilde göstermekteyiz. Meselâ arada vazıh surette söyleyelim mi, söylemiyelim mi? meselesi olduğuna göre zannederim bu hususta İsmet Beyefendi bir şey demezler. İtiraz ettikleri nokta En-

cümenimizin kaydettiği ikinci fıkradır. Bilhassa silâh altında maaşlı olarak geçen hizmet filî hizmetten sayılır; işte bizim fıkramız, İsmet Beyefendi buna şu suretle itiraz ediyorlar acaba Memurin kanununun 70 inci maddesinin üçüncü fıkrasında böyle bir vaziyet var mıdır? Yoksa, bu takdirde bu kanuna muhalif bir hüküm koymaktasınız. Esas itibarile Divan tezkeresinde mevzubahs olan meselelerden biri de ikinci fıkrada mevzubahs mesele idi. Encümenimiz buna cevap vermediği de lüzumlu addetti. Silâh altında maaşlı olarak geçen müddet şöyle tasavvur olunabilir: Ya ihtiyat zabitidir. Zaten maaşını almaktadır. Hizmeti, filî hizmettir. Bunda tereddüt edilmesin yahut ihtiyat askeridir. Memur iken alınmıştır. Memuriyeti devam edecektir. Silâh altında geçirdiği müddet, beri tarafta maaş aldığı için, tabiatile filî hizmet sayılmalıdır. Bunları böyle tasrih ettikten sonra Encümenimiz Divan tezkeresine cevap vermekle beraber bir de prensibe sadık kalmıştır. Eğer tekaüt kanunu 70 inci madde ile tadil edilmiş midir? suali bize sorulmasa idi o vakit tabii biz buna cevap vermiyecektik. Fakat bu sual dahi sorulmuştur. Acaba silâh altında maaşlı geçen müddet Memurin kanununun 70 inci maddesinin ikinci fıkrası mucibince nazarı itibare almıyor mu? sualinin cevabını bu veçhile vermiş oluyoruz. İkinci fıkramız Memurin kanununun 70 inci maddesinin üçüncü fıkrasile alâkadar olan bir hüküm değildir. Arzettiğim gibi iki hali tasvir eden ve sorulan bir noktanın cevabıdır.

Zaten dördüncü fıkramız hakkında İsmet Beyefendinin itirazları yoktur. Yalnız vazıh değil diyorlar ve vuzuh istiyorlar. Müsaadenizle o fıkrayı okuyacağım; bendeniz vazıh görüyorum, eğer vazıh değilse esbabı mucibemizde altı numaralı izah vardır. O izahla karşılaştırıldıktan sonra zannederim ki hiç şüphe ve tereddüt kalmaz. Esbabı mucibede diyoruz ki; Memurin kanununun 70 inci maddesi: gerek tekaüt müddetinin ikmali, gerek tekaüt maaşının hesabı hususunda ne gibi zamamin müessir olacağını tasrih etmiş olduğundan evvelce Tekaut kanunile müzeyyelâtına veya sair hususî kanunlar ahkâma istinaden zammı icap eden müddetler Memurin kanununun malî ahkâmının meriyete girdiği 1 haziran 1927 tarihine kadar hakkı müktesep esası noktasından muteber olup o tarihten sonra ancak yetmişinci maddenin sarahat ile amel olunmak tabii görülmüştür. İşte bu esbabı mucibe ile dördüncü fıkramızı tespit ettik. Orada diyoruz ki: memurin kanununun malî hükümlerinin meriyete başladığı 1 haziran 1927 tarihinden sonra tekaüt müddetinin ikmali ve tekaüt muamelesinin hesabı hususunda müessir olacak müddet ve zamlara istihkak ancak 70 inci maddenin sarahati dahilinde olur. Bu o demektir ki; memurin kanunu neşredildikten sonra evvelce çıkmış olan kanunların bahşettiği haklar zaten memurin kanununun çıktığı tarihe kadar muteber ve cari idi ve

memurun kanunu mevkii meriyete girdiği tarihten itibaren hizmet görenlerin ve memuriyet verenlerin zam alabilmek için 70 inci maddenin sarahati dairesinde kalmaları icap eder. İşte bu fıkrada Maliye Encümeninin tespit ettiği aynı esastır. Biz de bu fıkrayı sırf meriyet tarihinden sonra cereyan edecek hadiseler, hizmetlere münhasır olmak üzere ve yine bir tereddüde mahal kalmaması için tasrih ettik. Görülüyor ki, bu maksatla konulmuş bulunan bu tefsir fıkrası dahi bilhassa Divanı Muhaşebat tezkeresi okunupta onun sordugu suallere dikkat buyrulursa bu takdirde bu fıkraya da lüzum vardır.

Asıl meselenin mühim olan noktasını arzede-yim ki: Beyefendi en sonra temas ettiler. Maassız mazuliyet meselesi:

İşte bu meseledir ki, esas itibarile encümeni-mizle diğer encümenlerin ve bilhassa Memurin Mu-vakkat Encümeninin tefsir şekilleri arasında arzettiğimiz şeklin kabulünü icap ettirir bir mesele-dir. Eğer biz diğer iki tefsir şeklini kabul eder-sek, bu takdirde hakkı müktesep esası mahfuzdur. Onlarda da zaten encümenimiz diğer encümenler-le tamamen mutabık bulunmaktadır. Fakat o tef-sir şeklini de kabul edersek bu takdirde maassız geçen mazuliyet müddetinin de hasaba katılması icap ediyor. Halbuki bunun için de Heyeti Aliye-nizden çıkmış bir tefsir vardır ve o tefsir bu me-seleyi sarahaten halletmiştir. Müsaadenizle okuya-yrım: (Memurin kanununun elyevm tatbik edilmek-te olan 70 inci maddesinde yirmi yaşına vusulden itibaren memuriyet ve mazuliyet maaşı olarak ve-ya vekâlet emrinde bulunarak yirmi beş sene hiz-met edenlerin tekaüdünü talep edebilecekleri ilâ-ahr..) musarrah olup işbu maddede memurinin maassız geçirdikleri müddet esas tutulmamış oldu-ğu gibi bu kanunun 90 mci maddesi ile de memur-in kanununa mugayir ahkâm ilga edildiği cihetle tekaüt maaşının hesabında bilâ maaş geçen müd-detin nazarı dikkata alınmaması icap eyleyeceği ki asıl mesele budur. Tefsir o kadar vazihdir ki, encümenimiz Heyeti Aliyeden çıkmış olan bu fik-ra üzerine meseleye bir daha ilişmeği ve tetkik et-meği dahi lüzumlu görmemiştir. Arzettiğim gibi biz bu noktann cevabını birinci tefsir şeklinde arasak bulamıyacağız. İkinci tefsir şeklinde dahi bulamıyacağız. Halbuki Divanı Muhasebat mev-zubahs etmiştir. Maassız geçen müddet ne olacak-tır, diye sormuştur. Biz bunun cevabını sarih ola-rak bu tefsirle halledilmiştir diye veriyoruz. Acaba, memurin kanununun 70 inci maddesi te-kaütlük maaşının hesabında ne gibi tadilât yap-mıştır ve bu tadilât hakkı müktesep esasına mu-gayir midir? Bir de bunu tahlil edelim: Memu-rin kanununun 70 inci maddesi tekaütlük istiyebil-mek için yirmi beş sene bazı evsaf ve şerait dahilinde çalışmam, bazı şartlarla hareket etmenin icap edeceğini tasrih etmektedir. Bu çerçevenin içersine girebilmek için bu çerçe-ve içersinde sayılan evsaf ve şerai ihtiva etmek

lâzımdır. Müktesep hak esası, hakikaten her vakit muhafaza edilmek lâzım gelen bir esastır. Nitekim onu biz dahi muhafaza ettik. Eğer teka-ütlük hesabı bir tarihten itibaren bir çok senelerin hesabı olmasa ve memurine muzaf, memuriyetle beraber giden bir esas olmasa idi, bu meselenin esasını doğrudan doğruya memurin kanununun mer'iyete girdiği tarihten evvel tamamen mahfuz kalacağını ve ondan sonra bu kanunun hükmünün cereyan edeceğini tabiatile kabul edecektik ve ona göre ahkâm tedvin olunacaktı. Fakat arzettiğim gibi memurin kanunu 30 seneyi 25 e indir-miştir. Yirmi beşe girmek için de bir takım evsaf ve şerait saymıştır. Ondandır yine 70 inci mad-denin birinci fıkrasında (mazuliyet maaşı olarak) diye bir tabir görüyoruz. Bu tabirin delâlet ettiği mefhum şudur ki; mazuliyet maaşı olarak geçen müddet şöyle hesap olunur, geçmiyen müddet hesap olunmaz gibi mefhumu muhalifine tesadüf ederiz. Memurin kanununun 70 inci maddesi ma-zuliyet maaşının (ki ve daha evvel geçmiş bir hâdisedir ve daha evvelki bir kanuna tabidir) bunun dahi bu kanun ile nazarı itibare alın-dığını ve bu kanun ile nazarı itibare alınacağı neticesine varmıştır. Mazuliyet maaşına 70 inci madde temas etmese idi, bu dahi diğer kanun-larla iktisap olunmuş haklar gibi hesaba gire-cekti, onun gibi nazarı itibare alınacaktı. Halbuki bu kanunda zikredilmesi geçmişte cereyan etmiş hâdiselerin ve hükmü daha evvel bulunan kanun-ların verdiği hakları bu kanun kısmen ve arzetti-ğim esasa binaen hesap noktai nazarımdan tadil etmiştir.

Encümenimiz işte bütün bu mütalealar dolayr-sile ve bilhassa sorulan suallere cevap vermek endişesile bu tefsir şeklini kabul etmiştir.

Abdülhak B. (Erzincan) — Efendim; Beye-fendinin buyurdukları yemen zammı meselesinde askereler de dahil midir?

Bütçe Encümeni Namına Ahmet Remzi B. (Gaziantep) — Dahildir efendim;

Abdülhak B. (Erzincan) — Şu halde efendim bu yemen zammı hakkındaki mevzubahs olan ka-nun Bilâdırharre kanunudur ve orada diyor ki: bir sene bulunmak bir buçuk sene addolunur. Bu, sarihtir ve kanunun metni budur. Binaenaleyh zam mevzubahs değildir. Harpte bulunanlara bir sene zammolunur diyor; ötekinde müddeti hizmetten addolunur diyor. Şu halde addolunur, diyince bir hakkı müktesep vardır ve şimdiye kadar geçmiş olan muamelât ta aynen böyledir. Yemende geçen müddet bilfiil hizmetlerinden addedilmek suretile icra edilmiştir. Taamül de bunu gösteriyor. Tefsire nazaran bundan, sonra memurin kanunundan sonra, tekaüt edilecekler için başka bir muamele yapılmış olacaktır.

Burada bendeniz de bir adaletsizlik görüyorum. her halde bu tekrar encümene gitmelidir ve yahut o hakkı temin ediyorsa Maliye Encümeninin tefsi-rini kabul etmelidir.

Ahmet Remzi B. (Gazi Antep) — Efendim, arzettim, Yemen zammı Yemende yapılmış olan hizmeti göstermektedir. Bir misili hizmet yarım misil zamdır. Bu zam da kanunun 70 inci maddesinin 3 üncü fıkrası mucibince hesap olunacaktır. Çünkü eğer arkadaşımızın sorduğu suale aynı zamanda seferberlik zammı, harpte ifayi vazife edenler şeklinde sorsak tabiatile onlar hakkında da aynı cevabı almak lâzımgelcektir. Yani seferberlikte hizmet etmiş bir adamın yaptığı hizmet iki kat hesap olunur diyor. Onun da kanunu öyledir, nasıl hesap etmeli, onu iki kat hesap edersek Yemen zammını da iki kat hesap ederiz. 70 inci maddenin üçüncü fıkrası demıştır ki harp zammı, seferberlik zammı, 3 üncü fıkra mucibince filî hizmetten addolunmaz. Ancak maaşın hesabında nazarı dikkate alınır. Onu hesap ettikten sonra Yemen zammı da onun gibidir. (Onun gibi değildir seler) Harp zammı ile Yemen zammı arasında bendenize fark aramak lâzımgelirse harpte çalışanların lehine hesap yapmağı daha muvafık buluyorum. Arzedeyim ki seferberlik zammı, esaret zammı, harp zammı diye, mevcut bulunan hükümler arzettiğim gibi hepsi biri birine benzer. Yemen zammı, o dahi böyledir. Diyor ki; zamları ile beraber ayrı ayrı hesap olunur. Yani bir sene hizmet etmiş ise iki sene hesap edilir. Kanun böyle diyor. Halbuki memurun kanununun 70 inci maddesi sarahaten hüküm koyduğu için seferberlik hakkında ve harp zammı hakkında bu esasa gitmekteyiz. Tabiatile Yemen zammı hakkında da bu esasa gitmek için mecburiyet vardır.

İsmet B. (Çorum) — Remzi Beyefendi encümenin fıkraları hakkındaki noktai nazarlarını çok mufassal olarak izah ettiler. Bendeniz Bütçe Encümeninin birinci fıkrasına yani tefsir fıkrasına lüzum yoktur demedim. Bu fıkrasının istinat ettiği esas; yani böyle bir tefsiri ortaya getiren esas çok vazıhtır. Hattâ kanunun ahkâmına mugayereti mevzubahs olmaz. Binaenaleyh sorulmuştur. Mahalli iştibah görülmüştür. Buna cevap verilmesi zaruridir. Binaenaleyh böyle bir tefsire lüzum yoktur diye söylemedim. İkinci fıkra tefsir değil tadil mahiyetindedir. Çünkü memurin kanununun 70 inci maddesinin fıkrai ahiresi bun hizmet addetmiyor. Filî hizmetten saymıyor. Filî hizmetten saydığı müddetler muayyendir. (Tekâüt maaşının hesabında nazarı dikkate alınır) diyor.

Burada Muvazene Encümeni (filî hizmetten addolunur) diyor. Yani memurin kanununun 70 inci maddesinin ahkâmını tadil ediyor. Çünkü memurin kanununun 70 inci maddesinin fıkrai ahiresi bunu hizmet addetmiyor. Bunun için bendeniz diyorum ki bu tefsir olamaz, tadildir. Böyle olması lâzımdır. Diyorlar ki biz prensibi muhafaza ettik. Bu prensip nerede mevcuttur. Bu belki tekaüt kanununda mevcuttur. Binaenaleyh mülkiye tekaüt kanununun eski prensibi kabul etmişler çok eyi; o halde Yemen zammı hakkındaki prensibi niçin kabul

etmiyorlar? hükmü temadi etmiyen, hükmü tamamen ortadan kalkmış olan bir kanunun prensibini neden kabul etmiyorlar. Hakkı müktesep esasını kabul ediyoruz diyorlar. Bu esas kabul edilirse tadilen mi kabul edilir? Tadilen kabul edilir sözü ilmen söylenemez.

Şimdi Yemen zammı meselesine geçiyorum. Kanundaki (muayyen mıntaka zammı) ibaresi Yemen kanununa şamil değildir. Çünkü Yemen kanununun memurin kanununun tedvininden çok evvel filem ortadan kalkmıştır. Filem kalkmış olan bir kanun yeni bir kanunda mevzubahs edilebilir. Ancak hükmü temadi eden kanuna mevzubahs edilebilir. Binaenaleyh Yemen kanunu o kanuna girebilir mi? aradan böyle seneler geçen o kanunla verilen haklar tespit edilmiş sicile geçmiş tamamen infaz edilmiş bir kanunda tasarruf yapılabilir mi? yani bir taraftan hak, diğer taraftan da tasarruf ile tefsir yapılabilir mi?

Şimdi bu iki fıkranın esasları memurin kanundaki muaddel hükümleri tağyir eder mealdedir.

Eğer encümen teklif ediyorsa yani bu prensiplerin muhafazası lâzımsa kanun teklif eder. O zaman görüşebiliriz.

Son fıkranın ifadesi; vazıhtır, ben anlıyorum dediler... Fakat bu fıkranın vuzuhunu ifade ederlerken yani diye kendileri de tefsire başladılar Bu vaziyete nazaran Divanı Muhasebatın başına bunu yazan arkadaşımızı ikame etmek lâzımgelir.

Maaşsız geçen mazuliyet müddetleri hakkında çıkmış olan bu tefsir memurin kanununun meriyet tarihine kadar tekaüt müddetini ikmal etmiş olanların ve eski kanun mucibince tekaüt edilmeleleri lâzımgelenlerin haklarını mevzubahs etmemiştir.

Şimdi biz yeni tefsir mevzularile o esasa gidiyoruz. Ve diyoruz ki: (kanuna mugayir olan ahkâm mülğadır). Fakat bu ahkâmın ilga edilmeden evvel bahşeylediği haklar mer'idir. Halbuki bu fıkrada böyle bir bahis yoktur. Yani Maliye Encümeninin fıkrai tefsiriyesi buradaki müphemiyeti dahi halletmektedir. Şimdi Maliye Encümeninin fıkrası kendilerinin muvazzah diye ortaya koydukları, bir takım prensipleri karıştıran fıkralarına nazaran daha vazıh değil midir? Maliye Encümeninin fıkrasında 1927 tarihine kadar iktisap edilmiş olan haklar mahfuzdur. Tekâüt müddetlerinin hesabında, memurin kanunu ahkâmı caridir, deniyor. Bundan daha vazıh şey olur mu? kendi fıkralarını burada uzun uzadıya izah ettiler. Bendeniz bu izahattan sonra, fıkranın vazıh olmadığına bir daha kani oldum;

Bütçe Encümeni namına Ahmet Remzi B. (Gazi Antep) — Efendim; mufassal izahatım, meseleinin muhtelif encümenlerden geçmesi ve arkadaşımın encümenin noktai nazarına muhtelif noktai nazarlar tevcih etmesile olmuştur. Yoksa izahat hakikaten esbabı mucibenin içinde vardır. İsmet Beyefendi (yani) tabirile izah ettiğim tefsir fıkrasının vazıh olmadığı kanaatindeyim. Her halde,

her fıkra, her tefsir bir başka türlü izah edilebilir. Her tabirin yanına bir «yani» ile bir başka «yani» konulabilir. Arkadaşım beni bu noktada mazur görsünler. Bu meselenin birkaç noktaya temas ve teferru etmesi dolayısıyla bilhassa ikinci fıkraya arkadaşım itiraz ediyorlar. Halbuki ikinci fıkrayı arkadaşımın anladığı gibi tespit etmiş degiliz. Ve ikinci fıkranın mevzuu dikkat buyrulursa seferberlik zammı, harp zammı gibi mevzularla alâkadar değildir. Silâh altında maaşlı geçen müddettir. Bu hizmetin tabiatile filî hizmetten olması lâzım gelir. Üçüncü fıkra ile münasebeti yoktur. Bir tadil mahiyetinde değildir. Arzettiğim gibi silâh altında maaşlı geçen müddet iki hale mahsustur. Ya ihtiyat zabitidir ve yahut ihtiyat askerî memurudur. O yolda tatbik olunacaktır. Filî hizmettir. Birinci fıkraya gelelim; memurdur, ihtiyaten askere alınmıştır. Vazife ifa etmektedir. Onun da memuriyeti devam etmekte olduğu için tabîi filî hizmet addolunacaktır. Divanı Muhasebat bu noktayı sormasa idi cevap vermeğe lüzum görmezdik. Sorulmuştur ki tarafımızdan cevap verilmiştir. Yemen kanununun hükmü çok evvelden geçmiştir. Kanun bu yeni kanunla tasarruf edilecek kanun değildir. İşte asıl itiraz ettiği noktalardan birisi de budur, hükmü temadi eden kanun memurin kanunudur. 70 inci maddesile tekaüt müddetine, tekaüt maaşının hesabına temas etmiştir. Tekaut maaşının hesabı demek Beyefendiler; yirmi sene evvelki hizmetlerin hesabı demektir. Bunu hesap ederken ne yolda hareket edeceğiz. Memurin kanunu buna temas etmiş ve bundan bahsetmiştir. Yemen zammı da bundan evvel geçen müddetlere taallük etmekle beraber bu gün hesap olunacaktır. Yemen zammını görmüş, o hakka istihkak hasıl etmiş adamların tekaüt muamelesini bu gün yapmaktayız. Ne yolda hareket edeceğiz diye Divan soruyor. İsmet Bey arkadaşlarımız diyorlar ki o mesele vaktile halolunmuştur. Bunu niçin tefsire koyuyorsunuz?

Halbuki bir sual karşısındayız. Yemen zammı vaktile çıkmış bir kanunla evvelden alınmış bir haktr. Bunu fazla hizmetten sayabilir miyiz? İşte deminden mufassalan arzetmiştim. Memurin kanununun 70 inci maddesi eskiden çıkmış hükümlerin bir kısmını tadil etmiştir. Ne itibarla? Tekaut maaşının hesabı itibarile. Mademki bu kısmı tadil etmiştir. Hangi kısmı tadil etmiştir, hangi kısmı tadil etmemiştir diye sual sorulmaktadır. Divanı Muhasebatın sorduğu sual zaten bundan çıkıyor. Diyor ki; 70 inci maddenin birinci fıkrası bazı şerait ve kuyut koymuştur. Birinci fıkra fa'al hizmetten sayılacakları gösteriyor. İkinci fıkra da zamları gösteriyor. Binaenaleyh arzettiğim gibi memurin kanununun 70 inci maddesi, hükmü geçmiş olan kanunlara temas etmiştir. Yemen zammı üçüncü fıkrada mevzubahs olan kanunla muayyen mmtaka zammıdır. Çünkü bu kanunun 70 inci maddesi tekaütlük hesabını ne yolda yapacağız onu zikretmektedir.

Bu meyanda aynı kanun çıkınca bunun hangisi

tatbik olunacaktır? onu dahi tayin etmiştir.

İsmet B. (Çorum) — Reis Paşa Hazretleri; bir noktayı tavzihime lütfen müsaade buyurunuz. Efendim?

Reis — Kifayet takriri vardır.

İsmet B. (Çorum) — Yanlışlık olmasın diye bir noktayı tavzih etmek istiyorum.

Reis — Buyurunuz.

İsmet B. (Çorum) — Askerlik mükellefiyeti dolayısıyla silâh altında bulunan memurların, silâh altında buldukları müddetin tekaüt müddetine mahsup edileceği mülkiye tekaüt kanununda sarihtir. Eğer memurin kanununda buna temas eden bir fıkra ve sarahat yoksa neyi tefsir ediyoruz? Memurin kanununda böyle bir fıkra olmalıdır ki onun hükmünü şümlünü tayin edelim, olmayınca böyle bir fıkra getirmek bir teklif yapmak demektir. Bendeniz, prensipten bahsetmiyorum. Bu belki memurin kanununda noksandır. Belki ikmali lâzımdır. Fakat bu, kanun teklifile olur. Böyle kanunda tefsir mevzuu yok iken neyi tefsir edeceğiz? mülkiye tekaüt kanununda da bu hak sarihtir.

Reis — Müzakereyi kâfi görenler ... Görmeyenler ... Müzakere kâfi görülmüştür.

Efendim; bir iki takrir verilmiştir. Takririn birisi mazbatanın encümenine iadesi hakkındadır.

Yusuf Kemal B. (Sinop) — Efendim; Divanı Muhasebatın gelen tezkere 19 şubat 928 tarihlidir. Şimdi mart 930 dayız, iki sene maaş bekleyenler var!

YÜKSEK REİSLİĞE

Müzakere kâfidir. Mes'ele karışmıştır. Tekrar tetkikat yapılmak üzere Bütçe Encümenine iadesine karar verilemesini teklif eylerim.

Yozgat
A. Hamdi

YÜKSEK REİSLİĞE

Maliye Encümeninin tefsir fıkrasının reye konmasını teklif ederim.

Çorum
İsmet

YÜKSEK REİSLİĞE

Müzakere kâfidir. Maliye Encümeninin tefsir fıkrasının reye konmasını teklif ederim.

Zonguldak
Ragıp

Reis — Efendim; evvelâ tefsir mazbatasının encümenine iadesi hakkındaki takriri reye vazedeceğim, eğer encümenine iadesi kabul edilmezse Maliye Encümeninin teklifinin kabulü hakkındaki takriri yani Maliye Encümeninin tefsirini reye arzedeceğim. Evvelâ tefsir mazbatasının bütçe encümenine iadesini kabul edenler ... Etmeyenler... kabul edilmiştir.

MALİYE ENCÜMENİNİN TEFSİR FIKRASI
Memurin kanununun (70) inci maddesinin tefsiri

11 ağustos 1325 tarihli mülkiye tekaüt kanunu ve onun müzeyyelâtı ve bazı kavanini mahsusa ile müddeti tekaüde mahsup olacağı kabul edilmiş olan müddet ve zamlardan dolayı memurin kanununun ahkâmı maliyesinin mebdei mer'iyeti olan 1 haziran 1927 tarihine kadar iktisap edilmiş olan hukuk mahfuzdur. Ancak 1 haziran 1927 tarihinden bu güne kadar geçmiş ve bundan sonra geçecek olan müddetler için müddeti tekaüdiyenin ikmali, ve tekaüt maaşının tayini miktarı hususunda kanunu mezkûrun (70) inci maddesinin sarahati haricinde müddet kabul ve zam icra olunamaz.

Reis — Maliye Encümeni tefsirini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Maliye Encümeninin tefsiri kabul edilmiştir.

2 - *Emniyeti Umumiye Umum Müdürlüğü 1929 senesi bütçesinde 25,000 liralık münakale icrasına dair 1/588, Hariciye Vekâleti 1929 senesi bütçesinde 45,000 liranın münakalesine dair 1/590 ve Umum Jandarma Kumandanlığı 1929 senesi bütçesinde 100,000 liralık münakale icrasına dair 1/594 numaralı kanun lâyhaları ve Bütçe Encümeni mazbatası* [1]

Reis — Kanunun heyeti umumiyesi hakkında söz isteyen var mı efendim? (*Hayır sesleri*) Maddelere geçilmesini kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.)

1929 senesi bütçesinin bazı fasıl ve maddeleri arasında münakale yapılması hakkında kanun

BİRİNCİ MADDE — 1929 senesi bütçesinin merbut cetvelde yazılı fasıl ve maddeleri arasında (170,000) liralık münakale icra edilmiştir.

Emniyeti Umumiye Umumu Müdürlüğü

F. Zam
428 Merkez mefruşat ve demirbaşı 1,000
Reis — Mütalea var mı? (*Hayır sesleri*) Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

F. Zam
431 Vilâyat mefruşat ve demirbaşı 500
Reis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

F. Zam
432 Vilâyat levazımı, tenvir ve teshin, kırtasiye 2,500
Reis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

F. Zam
433 Vilâyat müteferrikası 1,000
Reis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

F. Zam
435 Bedeli icar 6,000
Reis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

[1] 89 numaralı matbua zaptın sonuna merbuttur.

F. Zam
436 Harcirah 5,000
Reis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

F. Zam
450 788 numaralı kanunun tatbiki masrafı 1,000
Reis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

F. Zam
451 Geçen sene düyunu 8,000
Reis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Umum Jandarma Kumandanlığı

F. Zam
475 Memurlar harcirahı 20,000
Reis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

F. Zam
480 Levazımı tehziziye 11,000
Reis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

F. Zam
489-912 numaralı kanunun tatbiki masrafı 5,000
Reis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

F. Zam
490 Geçen sene düyunu 64,000
Reis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Hariciye Vekâleti

F. Zam
534 Elçilik ve şebenderlikler memurları maaşatı 12,000
Reis — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

F. Zam
539 Temsil tahsisatı 3,000
Reis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

F. Zam
549 Bedeli icar, defatir ve evrakı matbua 13,000
Reis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

F. Zam
550 Harcirah ve kuriye masrafı 10,000
Reis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

F. Zam
560 Thdidi hudut komisyonları masrafı 7,000
(Birinci madde tekrar okundu.)

Reis — Birinci maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Reis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

Reis — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini tayini esami ile reyi âlinize arz ediyorum.

3 — 1/411 numaralı belediye kanunu lâiyhasi-
le Kırklareli Meb'usu Doktor Fuat Bey ve rüfekası-
nın, oyun ve eğlence mahalleri tesis ve idare etmek
hakkının Himayei Etfâl Cemiyetine verilmesi hak-
kında 2/40 numaralı kanun teklifi ve musakkafat
vergisi kanununun 4 üncü maddesinin 4 üncü fak-
zasının tefsirine dair 3/270 numaralı Başvekâlet
tezkeresiyle İstanbul Meb'usu Süreyya Paşanın, be-
lediye kanunu lâiyhasının tadili hakkındaki teklifi
ve Dahiliye ve Belediye kanunu lâiyhası muvakkat
Encümenleri mazbataları

Reis — Belediye kanunu lâiyhasının müzake-
resine geçiyoruz.

Sınırların tasdiki şekli

MADDE 5 — Belediye sınırları:

A: Seksen binden az nüfuslu olan beldelerde
belediye meclislerinin kararı ve mahallî idare
heyetinin mütaleası alındıktan sonra vilâyet idare
heyetinin tasdiki ile,

B: Seksen binden fazla nüfuslu beldelerde
belediye meclisinin kararı ve idare heyetinin
muvafakati ve Dahiliye Vekâletinin inhası üzerine
İcra Vekilleri Heyetinin tasdiki ile kat'ilesir.
Tasdik edilmeyen sınır kâğıtları esbabı mucibesile
mahallerine iade edilir. Sınırın değiştirilmesine
ihtiyaç olursa yeni sınırın çizilmesi aynı usule ta-
bidir.

Reis — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler...
Kabul edilmiştir.

Sınır ihtilâflarının halli

MADDE 6 — Beldeler veya köyler arasında sın-
ır ihtilâfı çıkarsa aşağıda tarif olunduğu şekil-
de hallolunur:

İhtilâf bir kaza dahilindeki belde ve köyler
arasında ise kendilerine mahallî en büyük mül-
kiye memuru tarafından tahriren vaki olacak
tebligat üzerine alâkadar ihtiyar veya belediye
meclislerinin en çok otuz bir gün zarfında bildi-
recekleri mütaleaları tetkik olunmak şartile ka-
za idare heyetinin esbabı mucibeli kararı ve vilâ-
yet idare heyetinin aynen veya tadilen tasdiki ile;
ihtilâf bir vilâyete merbut ve muhtelif kazalar
dahilindeki belediye ve köyler arasında ise ke-
zalik kendilerine mahallî en büyük mülkiye me-
muru tarafından yapılacak tahriri tebligat üze-
rine alâkadar ihtiyar veya belediye meclislerinin
en çok otuz bir gün zarfında bildirecekleri mütaleaları
tetkik olunmak şartile vilâyet idare hey-
etlerinin kararı ve vilâyet umumî meclisinin tas-
diki ile kat'î surette hallolunur.

Reis — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler...
Kabul edilmiştir.

Belde veya belde aksamının ayrılması veya
başka parçaların belde ile birleşmesi

MADDE 7 — Bir beldenin bazı aksamının
beldelerden ayrılarak ayrı belediye idaresine
tabi bir belde haline geçmesi veya diğer komşu
belde veya köylerin sınırı dahiline ve yahut bir
belde ile komşu olan köy veya köylerin veya
aksamının belde hududu dahiline girmesi aşağıda
tarif edilen şekilde olur:

Bir beldeden ayrı bir belediye idaresi tesis
edilecek belde kısmında sakin belediye müntehip-
lerinin lâakal yarısından fazlasının imzalı mazba-
taları talebi ve yahut vali tarafından görülen
idarî lüzum üzerine ayrılacak belediye kısmı ile
diğer bir yere iltihak edecek ise iltihak edeceği
belde veya köy belediye ve ihtiyar meclisleri
müntehiplerinin reyine müracaat olunur.

Bunun için vali kaza veya kazaların idare
heyetlerinden üçer zat seçerek bir tahkik heyeti
teşkil eder. Tahkik heyeti en az on beş gün evve-
linden tayin ve ilân edeceği günde alâkadar
belediye veya köylerin müntehiplerini bulunduk-
ları belediye veya köyün tayin edilecek bir ma-
hallinde rey vermeğe davet eder. (Reyler beledi-
ye intihabatındaki usul ve şeraite tevfikân alınır)
Tahkik heyetinin mazbatası üzerine vilâyet idare
heyetinin vereceği karar Şurayı Devlete tevdi
olunur. Şurayı Devletçe bu iftirakın nafi olduğuna
ve belde veya köy varidatının kendisini idareye,
imara kâfi bulunduğuna karar verdiği takdirde
Reisicümhurun tasdikına arz olunur.

Reis — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler...
Kabul edilmiştir.

Mahalleler ihdası, ilgası, isimlerle hudutlarının
tayini

MADDE 8 — Bir belediye sınırı içinde mahal-
leler ihdası, ilgası, birleştirilmesi, isimlerle
hudutlarının değiştirilmesi belediye meclisinin ve
mahallî idare heyetinin kararı ve valinin tasdi-
kile icra edilir.

Reis — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler...
Kabul edilmiştir.

Belde isimlerinin değiştirilmesi

MADDE 9 — Bir beldenin isminin değiştirilmesi
belediye meclisinin ve vilâyet idare heyetinin ka-
rarı üzerine Şurayı Devletin mütaleası alınarak
İcra Vekilleri Heyetinin tasdiki ile yapılır.

Reis — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler...
Kabul edilmiştir.

Belediye şubeleri teşkili

MADDE 10 — Nüfusunun arazi üzerinde tekâ-
süfü itibarile muhtelif kümelerden müteşekkil
olan beldelerle nüfusu seksen bini geçen belde-
lerde belediye şubeleri teşkili caizdir. Belediye şu-
belerinin teşkili veya ilgası hudutlarının tespit
ve tadili aşağıda tarif edilen şekilde olur:

Belde dahilinde şube haline geçmesi istenilen

belde kısmında sakin belediye muntehiplerinin en az yarısından fazlasının imzalı bir talebi veya belediye meclisinin müracaatı ve teklifi üzerine en büyük mahallî mülkiye memuru o dairede intihap hakkını haiz halkın reyine müracaat edilmesini kaza idare heyetine icra ettirir. İdare heyeti on beş gün evvelinden tayin ve ilân edeceği gündü şube haline geçecek belde kısmı muntehiplerile mütebaki muntahipleri beldenin muayyen bir mahallinde rey vermeğe davet eder, (reyler belediye intihabatındaki usul ve şarta tevfikân alınır). İdare heyeti reylerin neticesini mazbata ile tespit eder ve doğrudan doğruya valiye gönderir. İdare heyetinin mazbatasını üzerine vilâyet idare heyetinin vereceği karar, Şurayı Devletin mütaleası ve İcra Vekilleri Heyetinin tasvibi üzerine Reiscümhürân tasdikı ile icra edilir.

Reis — Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Evvelki kanuna rey vermiyen zevat reylerini istimal buyursun, âra istihsal muamelesi hitam bulmuştur.

Bir veya birkaç köy veya mahallerin birleşerek belediye idaresi tesis etmesi

MADDE 11 — Bir köyün münferiden veya aralarında fasıksız arazi irtibatı olan birkaç köy veya köy mahallerinin birleşerek bir belediye idaresi tesis etmeleri için nüfusları mecmuunun iki binden fazla olması ve köy veya ihtiyar meclisi muntehiplerinin en az nâsından fazlasının bir mazbata ile mahallin en büyük mülkiye memuruna müracaat etmesi ve belediye idaresi tesisi için kâfi varidata malik bulunmaları maktazidir. Bu şeraiti haiz oldukları takdirde yedinci madde ahkâmı tatbik olunur.

Reis — Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

4, 5, 6, 7, 10 uncu maddelerdeki kararların tatbiki

MADDE 12 — 4 üncü, 5 inci, 6 mex, 7 inci ve 10 uncu maddelerde bildirilen kararlar kat'ileşme tarihini takip eden mahî senenin başlangıcından itibaren tatbik olunur. Tatbikından en az bir ay evvel mahallî en büyük mülkiye memuru tarafından gazetelerle ve diğer vasıtalarla ilân olunur.

Reis — Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Hemşehri hukuku

MADDE 13 — Her Türk nüfus kütüğüne yerli olarak yazıldığı beldenin hemşehrisidir. Hemşehri-lerin belediye işlerinde reye, intihaba, belediye idaresine iştirake ve belde idaresinin devamlı yardımlarından istifadeye hakları vardır.

Tahir B. (Giresun) — Encümenenden bir şey soracağım efendim, bu maddede diyor ki; belediye işlerine karışmak, intihap etmek ve intihap olunmak o beldenin nüfus kütüğünde mukayyet olanların hakkıdır. Ve belediyenin bir takım faideli

işlerinden istifade etmek te onların hakkıdır, diyor. Halbuki 23 üncü maddenin ikinci fıkrasında deniyor ki; intihap etmek ve intihap olunmak hakları o beldede altı aydan beri ikamet ettiğini ispat etmekle kazanılabilir. Bu iki maddenin bey-ninde bir tezat görüyorum. Anlıyamadığım bir şey varsa encümeni muhterem burayı izah buyursun, bu vesaik nasıl olabilir. Vesaik dediği nüfus kütüğüne mukayyet olması mı demektir, yoksa orada o adamın altı aydan, sekiz aydan, birkaç seneden beri durduğunu ispat edecek bir takım başka vesaiki resmiye ve hususiyeler midir? Encümen burayı lütfen izah buyursun.

Mazbata Muharriri Abdülmuttalip B. (Malatya) — Efendim, Tahir Beyefendinin sualleri en çok yirmi üçüncü maddeye temas etmektedir. On üçüncü madde, hemşehrilik hakkını gösteren bir maddedir. Hemşehri-lerin belediye intihabına iştirake, onların devamlı yardımlarından istifadeye haklarını gösteriyor. Yirmi üçüncü madde müzakerede edilirken orada, altı ay müddet ikamet ne gibi şeylere taallük ettiğini izah edeceğim. On üçüncü maddeye ait sualleri varsa cevap arzına hazırım.

Tahir B. (Giresun) — O halde bu maddenin hükmü yoktur, tayyini teklif ederim. İki türlü hemşehrilik olmaz, burada hemşehrilik haklarını zikrediyor. Ya bu maddeyi, veya diğerini tayyetmeli.

Abdülmuttalip B. (Malatya) — Bizce iki madde arasında tezat yoktur. Aşağıda yirmi üçüncü maddede kimlerin intihaba iştirake edeceği yazılmıştır. Evvel emirde hemşehri olmak lâzımdır. Her iki encümen orayabir fıkra ilâve etmiştir. Altı ay bir yerde ikamet edildiği bir vesika ile gösterilecektir. İşte bu vesaik ile ispat edenlerdir ki intihap hakkını haiz olacaktır.

Tahir B. (Giresun) — O vesaik nedir?

Abdülmuttalip B. (Malatya) — Maddesi gelince arz ederim

Tahir B. (Giresun) — Bu madde burada zaittir; karışıklığı muciptir, bendeniz tayyini teklif ederim.

Reis — Mütalea var mı efendim, Tahir Bey tay teklifinden sarfınazar etmiştir. Maddeyi rey-nize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler, ... kabul edilmiştir.

Belediye hududunda dahilindeki şahısların vazifeleri

MADDE 14 — Belediye sınıırı içinde oturan, bulunan, ilişiği olan her şahıs belediyenin kanununa, nizam ve talimatına müstenit emirlerini, hükümlerini tutmak, yapmak, resim ve harç, ücret ve aidatlarını vermekle mükelleftir.

Emin B. (Eskişehir) — Efendim, bu madde en dördüncü maddedir değil mi, yanlışlık var mı? (Hayır sesleri) Bu madde mucibince her hangi bir çayır veya tarla kenarında bir kulübede otursak, şehremanetinin ne tenviri ve ne de teshinini görmemek bile yine aynı vergileri vereceğiz. Bendeniz diyorum ki her nimet bir külfet mukabilidir.

Süleyman Sırrı B. (Yozgat) — Külfetin ifası şartile

Emin B. (Devamla) — Şimdi o kulübede oturan bir zata belediyenin hiç bir faidesi olmazsa ondan ne hakla vergi alınacaktır?

Bendeniz müsaade buyursanız geçen de rica ettiğim gibi bir kaç şey arzedeceğim, belediyeçiliğimizde değişmesini rica edeceğim zihniyet budur. Meselâ, bir mezbahanın maddeten ne faidesi vardır. Bundaki faide etlerin sırf bir baytar muayenesinden geçmesidir. (*Gürültüler*) Müsaade buyursanız arzedeğim, başka yerlerde mezbaha yapıldığı vakit onun kanından ve sairesinden gübre imali gibi bir çok istifadeler temin edilmektedir. Bizim mezbahalarımız meydanda, henüz o hale gelmemişiz. İstanbulda filen rast geldik, kastı mahsusla bir külfet olsun diye şehirden çok uzak bir yere bir mezbaha yapmışlar. Bir zat iki yüz kuruş vererek malını bir vapore bindirdi, oradan tekrar getirdi ve bunun neticesinde okkada yirmi dört kuruş mezbaha resmi diye fazla fiyatla satmak zaruretinde kaldı ve müstahsil olan kendisi de zarar gördü, burada yegâne faide hayvanın bir baytarın kontrolünden geçmesidir. Acaba bir baytarın her hangi bir kulübe kenarında oturtulup temizce bir kuyu kazılarak bu kesme işinin orada yapılması kabil değildir? Mezbahaları sırf kâr edelim diye yapıyorlar, belediyede fazla para olsa da mezbaha bununla yapılsa eyi, fakat borç para alarak ve etin beher okkasına 25 kuruş ilâve ederek mezbaha yapmak her halde makul ve iktisadî bir hareket değildir. Şimdi bendeniz bu noktai nazardan bir kaç şey daha söyleyeceğim. Biz belediyeçilik dediğimiz zaman bunu kendimiz gibi düşünmeliyiz. Hükümet tasarruf diye çırpıyor, millet te bu haldedir. Memleket bir taraftan bu uğurda çalışırken, her şeyde tasarruf ararken diğer taraftan belediyemizi, Paris belediyesi gibi, bilmem ne belediyesi gibi düşünmiyelim, paramızı, şahsiyetimizi düşünerek herşeyi ona göre yapalım. Şimdi belediyelerde yanlış gördüğüm bir nokta daha var. İstanbul mezbahalarını et yiyiciler dibinden sökseler okkada 25 kuruş kazanarak yarım okka yerine bir okka et yerler. Şimdi birde okturuva resmi var, bir elektririk tenviratı var, şehremaneti ve diğer devairi resmiye meccanen yakar. Halbuki Devlet bir taraftan devairi resmiye telgraflarını tasarruf olsun diye ücrete tabi tutmuştur. Şimdi elektririk şirketleri şehremanetine ve kendi mensubinine, devairi resmiyeye yüzde bilmem kaç tenzilâtla verir, kimine meccanen kimine %6 tenzilâtla verir herhangi bir hademenin keyfine sabaha kadar yanan o bedava ışığın cezasını da şehir sekeneşi çeker.

Bendeniz belediyeçiliği bilmiyorum. çünkü meşgul olmadım. Yalnız bildiğim bir cihet vardır ki: eskiden 40-50 senedenberi memlekette tasarruf düşünceyi yokken bu kanun üzerinde çok çalışıldığına, çok ehemmiyet verildiğine bizzat şahit oldum. Gerek

encümen arkadaşlarım, gerek Vekil Beyefendi çok meşgul oldular. Bence zabtırabt noktayı nazardan da hakikaten bir çok yerleri eyidir. Yalnız memleketimizde paramıza göre iş yapmamamızın, yanlış hareketlerimizin cezasını gördük. Belediyeçilikte paramız varsa bunu yapalım. Oktruva resmini kaldıralım. Cümhuriyet bütün âlemle temas emrediyor Eskisi gibi göçebe halinde âlem bana gelmesin diye başkasile temastan çekindiğimiz yoktur. Kendisine bir nimet tevcih edilmiyen kimseye vergi koymak bilmiyorum ki Cümhuriyetin böyle münasebatı çoğaltmak noktasından nasıl telif edilebilir. Bendeniz bunu iptidaiden daha iptidai ve havsalama sığmıyan bir vergi görmekteyim. Şuradan kum geliyor, kireç, un, geliyor, bakıyorsunuz ki: oktruva resmi, bu resim bir memlekette bilâ sebep hayatı güçleştiren ve kabili hazmolmıyan bir vergidir. Her nimet bir külfet mukabilidir. Ben tenvir resmi alacağım diyen belediye, sokakları tenvir eder, resim alır, tanzifiye resmi alacağım dedimi, her halde sokakları süpürttürür, öyle alır. Her halde hizmet görülmediği mahalden bir şey almak doğru değildir. Bu vergi her halde Cümhuriyet vergileri içine girmemeli. Evet iktisadî sahada da böyle ihtiyaca karşı esaslı şeyler düşünölmüştür.

Kanaatımea belediyede bir resim sistemi ve tasarrufça bir veçhe yoktur. Eski ahval daire-sinde idare edelim yapalım.

Bir kaç kişiye İstanbul Şehremaneti teşkilâtını sordum, ahalinin ihtiyacından çok fazla insanları beslemektedir. Halkın daima tuzuna etine, ekmeğine zam koydurmaktadır. Böyle bir vergici likten her halde kendimizi kurtaralım. Çok emekle vücuda gelmiş ve ufacık bir noksanı kalmış olan bu kanunla milletten yapacağımız hizmete göre para alalım, hizmet yapmadığımız halde para alıp bir çok insanları beslemiyelim. Burada Ahmet Beyefendinin noktayı nazarına iştirak edemiyorum. Biz hakikaten umumu düşünecek dereceye gelmemişiz. Samsun belediyesi denince bundan Sıvasın ve sairesinin müteessir olacağını düşünecek bir hale gelmemişizdir. Bu memlekette bu kabili tatbik değildir.

Yalnız Ahmet Beyefendinin bu âli mecliste her kanaatin ve idealin söylenebileceği yolundaki ifadeleri şayanı şükrandır.

Ağaoğlu Ahmet B. (Kars) — Mürakabe lâzımdır. Mürakabe olursa bunların hiç biri olmaz. İstanbul Şehremaneti İstanbul şehri intihap etsin ve o emini İstanbul meclisi kontrol etsin bunların hiç biri olmaz.

Emin B. (Devamla) — Efendim hulasai maruzatım bu kanunun her tarafı kâmilidir. Yalnız elektrik, okturuva ve mezbaha gibi fazla vergilerle fazla teşkilatı kaldıracak veçhesi yoktur. Bendeniz bu husus için ya bu maddeye ilave yapılması yahut ayrı bir madde kabul edilmesini taraftarıyım. Meselâ bir belediye bütçesinde artmış bir para olmadan mezbaha yapamıyacaktır. Çünkü mezbaha

ha modası vardır. Bendenizin maruzatım bundan ibarettir.

Reis — Teklifiniz varmır?

Emin B. (Eskişehir) — Belediyenin hizmet etmediği yerlerde vergi alması doğru değildir. O fıkranın tayyini rica ediyorum. Çayırda, bağda oturanların belediyenin tanzifat ve tenviriyesinden istifade etmeyenlerin bu vergi ile mükellef tutulması doğru değildir. Binaenaleyh bu madde-den bu fıkranın tayyini teklif ederim.

Süleyman Sırrı B. (Yozgat) — Belediyenin kanunları, nizamları ve talimatnameleri, deniyor. Talimatnameden maksat nedir?

Encümen namına Abdülmuttalip B. (Malatya) - Evamir ve tenbihatı belediye hilâfında bulunanlar için bazı cezayı nakdiler vardır. Malûmu âlileridir ki belediyelere kanun, evamir ve tenbihatı belediyeye riayet etmeyenlere bir cezayı naktî vermesi hakkını vermiştir. Bu hüküm demin kabul ettiğimiz hemşehrilere hak veren maddenin mukabilidir. Yani nimet mukabili külfettir. Orada nimeti hemşehrilere verdik, burada da ister hemşehri olsun, ister ecnebî olsun başka bir beldeye mensup olupta gelip o belde ikamet eder olsun, bu umumî bir hükümdür. Yoksa her vergi kendi hususî kanununa müsteniden almır, bu maddeyi müsteniden almamaz.

Hasan Fehmi B. (Gümüşane) — Efendim, bendenizce bu madde, belediyelere kavanini mahsus ile vergi eibayeti prensibini temin eden bir maddedir. Fakat onun şeklimükellefiyeti miktarı nisbeti ve matrahı hakkında hiç bir bahis yoktur. Yalnız prensibini ifade etmektedir. Emin Bey arkadaşımız rüsumu belediye hakkında bazı temenniyatta bulundular. Bunlar rüsumu belediye kanununa temas eden hususattır. Bu hususatın bir kısmı zaten rüsumu belediye kanununda mevcuttur. Meselâ boş kalan eyden tenvirat ve tanzifat vergisi alınmaz, dediği gibi, tenvir edilmeyen sokaktan tenvirat vergisi alınmaz, dediği gibi okuturuva resminde belediye kanununa taallük eden diğer bazı hususatın, miktar ve nisbetleri ve sair bazı eşkâl ve şeraiti itibarile ticareti beldeyi takyit edecek cihetleri vardır. Fakat bunların halli, kaldırılacak bir verginin yerine hangi verginin ikamesi lâzımgeleceği düşünülecek şeylerdir.

Mezbaha bahsine gelince: zannederim ki en ufak bir kasabada da fennî bir mezbahaya ihtiyaç vardır. Fakat mezbaha yapacağız diye etin okkasma yirmi beş kuruluş ilâve etmek te hiç bir vehile caiz olmıyan bir keyfiyettir. Bu da yine rüsumu belediye kanununa taallük eden muamelat ve hususattandır. Bendenizce prensibi kabul edelim. diğer eksiklik ve fazlalıkları rüsumu belediye kanununda düşünelim.

Süleyman Sırrı B. (Yozgat) — Teşkilatı esasıye kanununda talimattan bahseden bir şey yoktur. Binaenaleyh buradaki talimattan maksatları mafevkin madununa tavzih yolunda yapacağı bir

izah ise bir şey değil yoksa cezayı müstelzim bir şeyse bunun teşkilatı esasıyede yeri yoktur. Binaenaleyh bu kelimenin buradan çıkarılması lâzım-gelir.

Reşit B. (Gaziantep) — Emin Bey biraderimiz belediyece alınacak bazı rüsumatın alınmaması, veya azaltılması lâzım geldiğini beyan buyurdular, 15inci maddenin 70 fıkrası vardır, bu fıkralarda belediyelere büyük vazifeler verilmiştir: delileri muhafaza edecek, çocukları koruyacak, sular getirecek, yollar yapacak yani şimdi alman vergininin 3-5 misli zam olarak almalı ki belediyeler bu vazifeleri ifa edebilsin, şu halde bu vergiye başka zam etmezlerse razı olalım, bu maddeyi aynen kabul edelim. (Alkışlar)

Dahiliye Vekili Şükrü Kaya B. (Muğla) — Efendim, 14 üncü madde evvel emirde şimdiye kadar belediyelerimiz için nazarı itibare alınmıyan bir prensibin tatbikıdır. Bizim 93 tarihli kanunumuzda belediye kendine mahsus halinde düşülmüş kömmün müdür, köy müdür, nazarı itibare alınmamıştır. Halbuki her belediye haddi zatında bir kömmündür yani bir köydür. O köyün ihtiyacı umumiyesile beraber onun sınırlarına tabi olmalıdır. Bizim belediyelerimizin sınırları duvarlardan veya hendeklerden geçirdi, halbuki o şehirlerde oturanların etrafta bir takım alâkaları vardır. Bu belediye kanunu kömmün olarak yapılmıştır. Yani kömmündür. Yalnız kömmünler iki kısmdır. Malûmu âliniz köy kömmünü, bir de şehir kömmünleri vardır. Köy kömmününün esaslarını bizim köy kanunumuz şimdilik halletmiştir. Fakat köyler için Dahiliye Vekâleti bir kömmün kanunu hazırlamaktadır. Bu şehir kömmünüdür. Yani onun hudutlarını tahdit ediyor. Asıl bir prensiptir. Onun için arzetmek mecburiyetinde kaldım.

Emin Beyefendinin mütaleaları, hakikaten belediye kanunundan beklenen esastır. Yani belediyelerin vazifeleri hemşehrinin hayatlarını teshil etmekten ibarettir. Fakat bunun için de belediyelere bir takım varidat menbaları lâzımdır.

Belediyelerin varidatı üç nevidir. Ya doğrudan doğruya her tasarruf ettiği emlâkin varidatıdır, Avrupa memleketlerinde bazı belediyeler o kadar zengindir ki hususî emlâkinden aldığı varidatla belediye işini görürler ve her sene hissei temettü bile tevzi ederler. Bizim belediyelerimiz o halde değildir. Bizim belediyelerimizin menbaı varidatı çok az olan mülklerinden gelen varidat, birde vergidir. Malûmu İhsanımız vatandaşların Devletin hidematı umumiyesine iştiraki hisseleridir. Bir de belediyelerin rüsumu var, bir hizmet mukabilinde aldığı varidat vardır. Meselâ, bir belediye bahçesi açmış dühuliyeye kırk paradır, o hizmet mukabilidir. Gazino açmış dühuliyeye beş kuruşa, o hizmet mukabilidir. Rüsumları da vardır. Bunların içinde en çok nazarı dikkati celbeden oktruva ve esasımı ilga ettiğimiz kantar resimleridir. Mezbaha: Hasan Bey biraderimizin dediği gibi en küçük bir köyde bile olması lâzım gelen bir şeydir. Yalnız baytar-

ların bakmasından ibaret değildir. Eğer bu gün kesilen hayvanların kanını, kemiğini, derisini, bacağına zayı ediyorsak o da bazı teşkilâtımızın noksanlığındandır. Halbuki İstanbul teşkilâtında bunların birçok kısmından istifade edilmektedir. Diğer yerlerde zayı oluyor. Oktruva keza bu gün birçok medeni memleketlerde bile alınmakta olan bir vergidir. Fakat menşeleri hakikaten kurunu vustaidir. Ve eşkâli zahiriyesi hakikaten çok ağırdır. Belediyelerimizin vergi ve rüsuma taallük ettiği kanunlar ve prensipler de eskidir. Bendeniz bu vergi kanunlarının heyet umumiyesini birden mütalea etmeği kendime bir vazife addediyorum. Mühassıs arkadaşlardan çok rica ettim. Bu gün bir heyet halinde bendenize yardım etmektedirler. Bu sene değilse bile gelecek sene Heyeti Aliyenize yetiştirebileceğimi tahmin diyorum. Fakat siz de kabul buyurursunuz ki belediyelere vergi ve resimlerden menba aramak ve bulmak bu günkü şerait noktai nazarından hakikaten güçtür, binaenaleyh yine vergi menbama müracaata mecbur kalarak o eski sistem vergiyi daha yeni modern bir şekle getirebileceğimizi tahmin ediyorum.

Ağaoğlu Ahmet B. (Kars) — İstanbulda bir meclisi idare vardır.

Dahiliye Vekili Şükrü Kaya B. (Devamla) — Şimdi Ahmet Beyefendi müsaade ederlerse bunu bir fert sıfatına arz edeyim. Çünkü İstanbul meclisi idaresinden bendeniz mes'ul değilim, hiçbir kanun bendenizi bağlamıyor.

Fakat tasarrufa çok bağlı olduğum ve vali de Hükümet tarafından intihap edildiği için kendisini bir çok hususatta sıkıştırdım. Belki gazetelerde ara sıra meşhudunuz oluyor. Daima tasarrufa riayet ettim. Gerek Ankara Şehremanetinde ve gerek İstanbul Şehremanetinde azamî tasarrufata gittim ve belki de bir çok ailelerin tarizlarına uğradım. Fakat ehemmiyet vermedim. Lâzım olan şey, evvelâ heyeti umumiyenin menfaatıdır. Bir çok teferruat yaptırıldım ve bu teferruat üzerine malûmu âliniz gazetelerde bir çok şikâyetler yazılmıştır. Yoksa Ahmet Beyin buyurdukları çok doğrudur. Belediyede tasarruf çok muzirdir. Belediyeler bütün kuvvetini memleketin ve ahalisinin nef'ine sarfetmelidir. Yalnız menbalarımız Ahmet Beyefendinin söyledikleri gibi fazla değildir.

Reis — Madde hakkında başka söz isteyen var mı? (*Hayır sesleri*) Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci fasıl

Belediyenin vazifeleri

MADDE 15 — Belediyelerin kanunlar, ve nizamnamelerle muayyen hukuku, buna mukabil beldenin ve belde halkının sıhhat, selâmet ve refahını temin, intizamını halleden vikaye maksadile yapacağı vazifeleri vardır.

Bu vazifeler aşağıda yazılanlarla, ayrıca kanun ve nizamname ve talimatnamelerle muayyen

hususlardır:

Hasan Fehmi B. (Gümüşane) — Efendim; usul hakkında söyleyeceğim: bu madde yetmiş küsür fıkradır. Tensip buyurulursa fıkra, fıkra kabul edelim. Daha mazbut olur yetmiş küsür fıkranın birden müzakeresi bir az güç olur.

Reis — Pek alâ fıkra, fıkra müzakre edelim.

1 - Umuma açık olan yerlerin temizliğine, intizamına bakmak,

Reis — Birinci fıkra hakkında mütalea var mı? Birinci fıkrayı kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

2 - Yenilecek, içilecek ve umumun sıhhatine müteallik kullanılacak şeylerle yerlerinin, mahsus kanun, nizamname, veya talimatnamesine tevfi-kan mürakabesi.

Reis — Bu fıkra hakkında bir takrir vardır.

YÜKSEK REİSLİĞE

15 inci maddenin ikinci fıkrasında şu ifade tashihinin yapılmasını teklif ederim: (yenilecek, içilecek ve umumun sıhhatine ilişkili veya alâkadar kullanılacak şeylerle bunların satış ve istihlak yerlerinin...)

Zonguldak
Celâl Sahir

Celâl Sahir B. (Zonguldak) — Efendim; aşağıda ikinci kısımda söylediğim şeyler yazılı imiş. Fakat bendeniz yalnız buradaki (yerler) tabirini anlamadım. Bir de sıhhati ile alâkadar kelimesindeki kat'iyet nedir? Yani yerler kelimesinden bir şey anlıyamıyorum, bundan ne kastediliyor. "Yenilecek içilecek yerler, kullanılacak yerler,, nedir? bunları anlamıyorum.

Abdülmuttalip B. (Malatya) — Bu eşyaların bulunduğu yerler demektir.

Reis — Takriri reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. İkinci fıkrayı reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 - Umumun yiyip içmesine, yatıp kalkmasına, taranıp temizlenmesine, eğlenmesine mahsus lokanta, birahane, gazino, kahvehane, kıratane, meyhane han, otel, hamam, sinema, tiyatro, bar dansing ve emsali yerlerin ve bu mahallerde satılan ve kullanılan şeylerin temizliğine, sıhhlığına ve sağlamlığına dikkat etmek ve kanun ve talimatname mucibince bu gibi yerlerin işletilmeleri için gece ve gündüz açık kalmalarına ve inzibatı esbaba nazaran zabıta- ca verilecek ruhsat üzerine sınırlarına ve tarifelerine göre bunlar için ruhsatname vermek ve açık ve kapalı bulunacağı saatleri mahallî Hükümetinin de muvafakatını aldıktan sonra tayin eylemek, ücret tarifelerini tetkik ve tasdik etmek ve bu gibi yerlerde işi çeviren ve çalışanların ehliyet ve sıhhatleri müsait olup olmadığına göre işlemelerine izin vermek veya menetmek,

Reis — Üçüncü fıkrayı kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4 - Salgın ve bulaşıcı insan ve hayvan hasta-

hıklarının önüne geçmek ve yayılmasına mani olmak için mahsus kanun, nizamname veya talimatnameleri mucibince tatbik edilen tedbirler hakkında Hükümet teşkilâtile birlikte çalışmak.

Reis — Dördüncü fıkrayı reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5 - Ölenleri muayene etmek ve gömülmesine rühsat vermek ve belediyelerce gösterilen mezarlıklardan başka yerlere ölü gömdürmemek, ücretli ücretsiz olan cenazeleri fennî şartlar dairesinde teşhiz tekfin ve nakletmek, gömmek ve belediye mezarlıkları ve fennî cenaze yıkama yerleri tesis ve idare etmek ve hayvan ölümlerini yaktırmak veya gömdürmek.

Reis — Mütaale var mı?

İbrahim Alaettin B. (Sivas) — Efendim bendemize bu fıkrayı tetkik ederken belediyelerin mezarlıkları tanzimi hakkındaki vazifeyi de düşündüm. Filhakika bu kanunun (160) mcr maddesine bakılırsa görülmüyor ki şimdiye kadar Evkafa ait olan mezarlıklar belediyelere devrolunuyor ve şüphesiz ki hayırlı bir iş yapılıyor. Ancak kanunun belediyelerin vazifesini mufassalan tadat eden şu kısmında mezarlıklar hakkındaki vazifesi tavzih edilmemiştir. Halbuki bu vazife çok muhtacı tavzihdir. Çünkü şimdiye kadar hepimiz bundan müstekeyiz mezarlıklarımız gayet görkin bir surette ihmal edilmiştir. Bunu huzuru alınizde söylemeğe lüzüm yoktur. Mezarlıklara ölümlere riayet etmek yalnız ölümlerin hakkını düşündüğümüzden değil belki yaşayanların da hakkını gözettiğimizden dolayıdır. Bu mezarlıklar ölümlere değil yaşayanlara daha lâzımdır. En eski milletlere varıncaya kadar hiç bir millet yoktur ki mezarlıklarını ihmal etmiş olsun. Hatta yeşilliklere sarfedilen itinadan fazlası mezarlıklara sarfedilmiştir ve en büyük abidelerde mezarlardan ibarettir. Şu halde şimdi sırası gelmiştir. Bunun nizamnamelere ve talimatnamelere bırakamayız, behemehal kanunun metnine bu vazifeyi vazihan işaret etmeliyiz.

Bendeniz belediyenin mezarlıklara ait vazifesini şu şekilde tespit ettim. Arzediyorum. Hali istimalde bir umumî mezarlık vardır. Bir de metruk mezarlıklar vardır ki bunların her ikisi de evkaf-tan alınarak belediyelere devrolunuyor?. Bunların içerisinde nadiren tarihî kıymetleri olanlar vardır. Bunların Hükümetçe tarihî kıymeti tespit edilmesi ve eyi bir şekilde ve medenî insanlara yakışan bir tarzda muhafaza olunmalıdır. Sonra ortadan kaldırılacak mezarlıklar da tarihî şahıslara ait yazılar vardır. Onların da umumî mezarlıklara nakli icap eder. Çünkü memleketin tarihine taallük eder. Kezalik ortadan kaldırılması lâzımgelen mezarlıklarda taşlar vardır ki san'at noktasından kıymeti haizdir. Bunların da müzelerle tevdi ve tevzii icap eder. Bir çok yerlerde bunlar atılıyor kırılıyor ve inşaatta kullanılıyor. Memleketin tarihî noktai nazarından çok yazık bir şeydir. Bu vazife belediyeninindir bunlar belediyeye terettüp

eder ki bunları üzerine alsın, müzelerle tevdi etsin, sonra umumî mezarlıklar geliyor.

Bunları duvar içerisine almak ve kapı yapmak, içerisinde hayvanatın otlamasına ve serserilerin mezarlıkları tahrip etmesine, şayet eshabı hayırdan bazıları ağaç dikiyorsa ağaçların tahribine müsaade etmemek, sonra mezar yerlerini tayin etmeli, yollarını açmalı ve hiç olmazsa Avrupada hayvanat kabirlerine köpek baygir, kabirlerine yapılan ihtimam kadar olsun bir şey yapılmalıdır. Bunun bittabi fennî pılanlara tevfiikan yapmak ve mezarlıkları ağaçlamak ve bilhassa mezarlıklara birer memur koymak - hamal değil - iskatçılar da değil okuması yazması olan bir memur koymak - lâzımdır. O memur mezarlığa gömülen adamları kaydetsin. Ücretli mezarlıkta şunlar vardır, ücretsiz de şunlar vardır, diye kaydini tutsun. Sonra memleketin mümtaz insanlarına mahsus mezarlar vardır. Fakat; hangi kabre giderseniz gidiniz, hiçbirini bilemezsiniz. Bunun hakkında malûmat bulunamaz. Halbuki herkesin nihayet yolu orasıdır. Medenî insanlar akşam yatacakları yeri nasıl düşünüyorsa elbette müebbet yatacağı yerleri de düşünmek itirarındadırlar ve bunu düşünmüşlerdir. Biz de şimdi sırası gelmişken bunu kemali ehemmiyetle düşünmeliyiz. Evet, her mezarlıkta memurun oturmasına mahsus bir mesken yapmak, memurun muayyen defteri olmasını temin etmek ve oradaki kuyudatı tutmasına nezaret etmek bütün bunlara ait talimatname veya nizamname ile alâkadar memurların riayet etmesini temin etmek lâzımdır. Beşinci fıkraya bunların ilvesinin kabulünü istirham ederim. Bunların teferrüatı ve fennî noktaları bittabi talimatnameye aittir. Çünkü teferrüata taallük eder. Onu ileride Dahiliye Vekâleti elbette vücade getirir.

M. M. Abdülmuttalip B. (Malatya) — Eefndim, Sivas mebusu muhteremi İbrahim Alaettin Beyefendi eidden mühim dertlerimizden birine dokundular. Filhakika bizim mezarlıklar kadar metruk hiç bir şahıs yoktur. Belediye veya herhangi bir makam bunların muhafazası için veya bakımı için şimdiye kadar vazife sahibi olmamıştır. Bu vazifeyi yeni İyaha belediyelere veriyor; Avrupada olduğu gibi bu vazife belediyelerindir. Buyurdıkları gibi mezarlıkların mesafesi ne olacaktır. Etrafı nasıl duvarlarla çevrilecektir. İçerisi nasıl tarh edilecektir. Mezar bekçisinin vazifeleri nelerdir, mezar bekçisinin ceza kanununda ve diğer kanunlarda vazifeleri vardır. Bütün bunlar kanunun ruhunda vardır. kanunda fenne muvafık mezarlıklar tesisi hakkı belediyelere verilmiştir. Diğer hususat hakkında nihayette bir madde vardır. O maddede bir nizamname yapılacaktır diyor, eğer bunların hepsini maddeye koyacak olursak 160 küsur madde o zaman bin maddeyi geçer. Onun için onların nizamnameye bırakılmasını ve maddenin aynen kalmasını teklif ediyorum.

İbrahim Alaettin B. (Sivas) — Bundan daha çok ehemmiyetsiz maddeler kanunun metnine geç-

miştir. Halbuki bu öyle bir esastır ki, şimdiye kadar memlekette metruk kalmıştır. Bendenizin bunların kanunun metnine konulmasını rica ettiğimin sebebi çok açık her kesin bileceği gayet aşikâr bir mesele olduğu halde şimdiye kadar nazarı dikkate alınmamış olduğunu düşündüğüm içindir. Âtiye bırakılmış bir çok kanunlarımız, nizamnamelerimiz vardırki yapılmamıştır. Fakat bu gün yep yeni bir kanun; yep yeni bir esas koyuyoruz. Bunların bu yeni esasın içine ve kanunun metnine konulması ona ehemmiyet verilmesini icabettirir. Onun için kemali ehemmiyetle takririmin kabul edilmesini istirham ederim.

Reis — Okunsun efendim.

22/3/1930

YÜKSE KREİSLİĞE

15 inci maddenin (5) inci fıkrasına aşağıdaki fıkraların ilâvesini teklif ederim.

Sivas Meb'usu
İ. Alâettin

Metruk mezarlıkları ortadan kaldırmak, tarihî kıymetleri olduğu Hükümetçe tekarrür edenleri temiz ve bakılır bir halde muhafaza altına almak, ortadan kaldırılacak mezarlıklarda tarihî şahıslara ait oldukları anlaşılan kabirleri umumî mezarlıklara nakletmek, sanat noktai nazarımdan kıymetli olan sahipsiz taşları müzelere göndermek; umumî mezarlık mahallerini tespit ederek muntazam duvarlar içine almak, kapılarını, yollarını ve kabir ittihaz edilecek yerlerini fennî pilânlar da-

hilinde yaptırmak, mezarlıkları ağaçlamak ve daima bakımlı, temiz bir halde bulundurmak, her mezarlıkta memur oturmasına mahsus bir mesken yaptırmak ve mezar memurlarını ücretli, ücretsiz kabirler ve her kabirde gömülü olanlar hakkında muntazam defterler tutmaya ve mezarlıkları muhafazaya ve bu hususta yapılacak talimatname ahkâmını tatbika mecbur etmek.

Reis — Takriri nazarı dikkate alanlar lutfen ellerini kaldırsın ... Almiyanlar ... Galiba eyi anlaşılmadı efendim, İbrahim Alâettin Beyin maddeye ilâve etmek üzere teklif ettiği takriri reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ellerini kaldırsın... Kabul etmeyenler ... Anlaşılmadı efendim, Kabul edenler lütfen ayağa kalksın ... Kabul etmeyenler .. Takrir nazarı dikkate alınmamıştır efendim.

Dahiliye Vekili Şükrü Kaya B. (Muğla) — Efendim; takririn nazarı dikkate alınmamasının sebebi, şüphesiz ki meselenin maddenin esasında mevcut olmasındandır. Fakat şurasını arz edeyim ki İbrahim Alâettin Beyin dedikleri eesaları nizamnameye behemehal koymak ve koymak hem kanunun ruhu iktizasındandır ve hem de Makamı Âlinize karşı mes'ul olan Hükümetin vazifesidir. (*Bravü sesleri, alkışlar*).

Reis — Beşinci fıkrayı reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Efendim; bu günkü müzakeremiz hitam buldu. Meclis, pazartesi günü saat on beşte in'ikat edecektir.

Kapanma saati: 17,35

1929 sensi bütçesinin bazı fasıl ve maddeleri aaasında münakale yapılması hakkındaki kanunun neticei arası

(Kanun kabul edilmiştir)

Âza adedi	: 316
Reye iştirak edenler	: 197
Kabul edenler	: 197
Reddedenler	: 0
Müstenkifler	: 0
Reye iştirak etmeyenler	: 118
Münhaller	: 1

[Kabul edenler]

Adana
Kemal B.
Zamir B.

Afyon Karahisar
Ali B.

Haydar B.
Musa Kâzım B.

Aksaray
Besim Atalay B.
Kâzım B.

Neşet B.

Amasya
Esat B.
İsmail Hakkı B.
Nafiz B.

Ankara
Ali B.
Halit Ferit B.
İhsan B.
Rifat B.

Sami B.
Şakir B.
Talât B.

Antalya

Ahmet Saki B.
Dr. Cemal B.
Süleyman Şevket B.

Artvin

Memet Ali B.

Aydın

Emin Fikri B.
Dr. Mazhar B.
Tahsin B.

Balıkesir

Ali Şuuri B.
Emin B.
Fahreddin B.
Hayreddin B.
İsmail Hakrı B.
Memet Akif B.
Osman Niyazi B.
Sadık B.

Bayazıt

İhsan B.
Halit B.
Şefik B.

Bilecik

Rasim B.

Bitlis

Muhittin B.
Muhittin Nami B.

Bolu

Dr. Emin Cemal B.
Hasan Cemil B.
Şükrü B.

Burdur

Salih Vahit B.

Bursa

Ahmet Münür B.
Bakteriyolok Refik B.
Dr. Şefik Lûtfi B.
Esat B.
Muhlis B.
Mustafa Fehmi B.
Refet B.

Çanakkale

Şükrü B.
Ziya Gevher B.

Çankırı

Mustafa Abdülhalik B.
Rifat B.
Ziya B.

Çorum

Dr. Mustafa B.
İsmail Kemal B.
İsmet B.
Münür B.

Denizli

Haydar Rüştü B.
Necip Ali B.

Diyarbakır

İshak Refet B.
Kâzım Pş.
Rüştü B.

Edirne

Faik B.
Hasan Hayri B.
Zeki Mesut B.

Elâziz

Fazıl Ahmet B.
Hasan Tahsin B.
Hüseyin B.
Ahmet B.

Erzincan

Abdülhak B.

Erzurum

Asım B.
Aziz B.
Dr. Ahmet Fikri B.
Nafi Atuf B.
Nafiz B.

Eskişehir

Ali Ulvi B.
Emin B.
Dr. İsmail Besim Pş.
Sait B.

Gazi Antep

Ahmet Remzi B.
Reşit B.
Şahin B.

Giresun

Kâzım B.
Şevket B.
Tahir B.

Gümüşane

Halil Nihat B.
Hasan Fehmi B.
Şevket B.

Hakâri

İbrahim B.

İçel

Hakkı B.

İsparta

Hakim Rıza B.

Hüseyin Hüsnü B.
İbrahim B.
Mükerrem B.

İstanbul

Dr. Nurettin Ali B.
Dr. Refik B.
Fuat B.
Hüseyin B.
Ziyaettin B.

İzmir

Hüseyin B.
Kâmil B.
Münür B.
Osmanzade Hamdi B.

Kars

Ağaoğlu Ahmet B.
Baha Tali B.
Dr. Sadreddin B.
Faik B.
Halit B.

Kastamonu

Cemal B.
Memet Fuat B.

Kayseri

Ahmet Hilmi B.
Dr. Burhaneddin B.
Dr. Halit B.
Hasan Ferit B.
Reşit B.

Kırklareli

Doktor Fuat B.
Şevket B.

Kocaeli

İbrahim B.
Kemalettin B.
Kılıçoğlu Hakrı B.
Ragıp B.
Reşit Saffet B.
Salâhaddin B.

Konya

Ahmet Hamdi B.
Fuat B.
Hüsnü B.
Kemal Zaim B.
Tevfik Fikret B.
Zühtü B.

Kütahya

İsmail Hakrı B.
Niyazi Asım B.

Malatya

Abdülmuttalip B.
Dr. Hilmi B.
Mahmut Nedim B.
Vasıf B.

Manisa

Bahri B.
Kâni B.
Kemal B.
Mitat B.
Osman B.
Yaşar B.

Maraş

Abdülkadir B.
Behçet B.

Mardin

Abdürrezzak B.
Ali Rıza B.
İrfan Ferit B.
Nuri B.

Mersin

Ali Münif B.

Muğla

Ali Nazmi B.
Şükrü Kaya B.

Niğde

Ata B.
Faik B.
Galip B.
Halit B.

Ordu

Hasan Fahri B.
Hamdi B.
Recai B.
Şevket B.

Rize

Akif B.
Ali B.
Atıf B.
Fuat B.

Samsun

Ali Rana B.
Avni B.
Doktor Asım B.
Ethem B.

Siirt

Halil Hulki B.

Sinop

Refik İsmail B.

Sivas

İbrahim Alâettin B.
Rahmi B.
Remzi B.
Şemseddin B.
Ziyaeddin B.

Ş. Karahisar

Tevfik B.

Tekirdağ
Celâl Nuri B.
Tokat
Hüseyin Hüsnü B.
Mustafa Vasfi B.
Süreyya Tevfik B.
Trabzon
Abdullah B.

Ali Becil B.
Arif B.
Daniş B.
Süleyman Sırrı B.
Urfa
Doktor Refet B.

Mahmut B.
Refet B.
Van
Hakkı B.
Münip B.
Yozgat
Hamdi B.

Süleyman Sırrı B.
Tahsin B.
Zonguldak
Celâl Şahir B.
Memet Nazif B.
Rağıp B.
Rifat B.

[Reye iştirâk etmeyenler]

Adana
Hilmi B.
Kadri B.
Afyon Karahisar
İzzet B.
İzzet Ulvi B.
Ruşen Eşref B.
Ankara
Gazi Mustafa Kemal
Pş. (R. C.)
Antalya
Hasan Sıtkı B.
Rasih B.
Artvin
Asım B.
Aydın
Dr. Reşit Galip B.
Mitat B.
Balıkesir
Kâzım Pş. (M. M. Rs.)
Memet Cavit B.
Bilecik
Asaf B.
İbrahim B.
Bitlis
İlyas Sami B.
Bolu
Cevat Abbas B.
Falih Rifki B.
Burdur
Mustafa Şeref B.
Bursa
Asaf B.
Senih B.
Cebelibereket
Ali Rıza B.
Naci Pş.
Çanakkale
Memet B.
Samih Rifat B.
Çankırı
Talât B.

Çorum
Ziya B.
Denizli
Dr. Kâzım B.
Emin Aslan B.
Mazhar Müfit B.
Yusuf B.
Diyarbakır
Zekâi B.
Edirne
Şakir B. (V.)
Elâziz
Nakyyeddin B.
Erzincan
Aziz Samih B.
Saffet B.
Erzurum
Necip Asım B.
Tahsin B.
Gazi Antep
Ali Cenani B.
Ferit B.
Kılıç Ali B.
Giresun
Hacim Muhiddin B.
Hakkı Tarık B.
Gümüşane
Cemal Hüsnü B. (V.)
İçel
Emin B.
İstanbul
Abdülhak Hâmit B.
Akçoraoğlu Yusuf B.
Ahmet Rasim B.
Dr. Hakkı Şinasi Pş.
Ediç Servet B.
Hamdi B.
Hamdullah Suphi B.
Haydar B.
İhsan Pş.
Süreyya Pş.
Tevfik Kâmil B.
İzmir
Ahmet Enver B.

Dr. Tevfik Rüştü B. V.
Mahmut Esat B. (V.)
Mahmut Celâl B.
Mustafa Rahmi B.
Saracoğlu Şükrü B. (V.)
Vasıf B.
Kastamonu
Ali Rıza B.
Hasan Fehmi B.
Refik B.
Velet B.
Kırklareli
Memet Nahit B.
Kırşehir
Hazim B.
Lûtfi Müfit B.
Yahya Galip B.
Kocaeli
İbrahim Süreyya B.
Konya
Kâzım Hüsnü B.
Mustafa B.
Musa Kâzım B.
Naim Hazim B.
Refik B.
Kütahya
Cevdet B.
İbrahim B.
Nuri B.
Rağıp B.
Recep B. (V.)
Malatya
Dr. Fazıl Berki B.
İsmet Pş. (Bş. V.)
Manisa
Akif B.
Doktor Saim B.
Mustafa Fevzi B.
Maraş
Memet B.
Mitat B.
Mardin
Yakup Kadri B.

Mersin
Hakkı B.
Muğla
Nuri B.
Yunus Nadi B.
Ordu
İsmail B.
Rize
Esat B.
Hasan Cavit B.
Samsun
Adil B.
Nusrat Sadullah B.
Sıirt
Mahmut B.
Sinop
Recep Zühtü B.
Yusuf Kemal B.
Sivas
Necmettin Sadık B.
Rasim B.
Ş. Krahisar
İsmail B.
Memet Emin B.
Tekirdağ
Cemil B.
Faik B.
Tokat
Bekir lûtfi B.
Şevki B.
Trabzon
Hasan B.
Nebizade Hamdi B.
Şefik B.
Urfa
Ali Saip B.
Ferit Celâl B.
Yozgat
Avni B.
Salih B.
Zonguldak
Halil B.
Hüsnü B.

Memurin kanununun 70 inci maddesinin tefsirine dair 3/88 numaralı Divanı Muhasebat Riyaseti tezkeresi ve Memurin kanunu Muvakkat, Maliye ve Bütçe Encümenleri mazbataları

T. C.

Di. Mu. Encümeni

Adet

1199/7

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Rize Ağır Ceza Mahkemesi âzayı sabıkasından olup memurin kanununa tevfikân tekaüdü icra kılınacak olan 1292 tevellütlü Osman Hulûsi Beyin sicilinde « memuriyete intisabından evvel mühendisaneî berrî istihkâm ikinci sınıf talebesinden iken bigayri hak Trablusgarbe nefiy ve tağrip suretile siyaseten mağdur edildiği tahkikat ve tetkikatı vakiadan anlaşıldığından mektebi mezkûrden tardile Trablusgarbe teb'idi tarihi olan 31 ağustos 313 den Trablusgarp Bidayet Mahkemesi Zabıt Kitabetine tayinine müsadif 12 ağustos 317 tarihine kadar menfiyen geçirdiği zamanın ber mucibi kanun tamamen müddeti hizmete ilâvesine karar verildiği mağdurini siyasiye komisyonunun 26 kânunuevvel 336 tarih ve 8 numaralı vesikasında gösterilmiştir. » suretinde meşruhat mevcut olduğu görülmüş olduğundan bahisle mezkûr müddetin tekaüt maaşı hesabında tam olarak müddeti hizmetine ilâve edilip edilmeyeceği 1 mart 315 tarihinden sonra Yemende hizmetleri mesbuk olanların evvelce tekaüt maaşlarına yapılmakta olan Yemen zammının memurin kanununa tevfikân tekaütleri icra edilecekler hakkında da tatbik kılınıp kılınmayacağı 19 kânunuevvel 1927 tarihli tezkere ile Adliye Vekâletinden sorulmuştur.

31 Mart 926 tarihinde intişar eden 788 numaralı memurin kanununda mülkiye tekaüt kanunu ahkâmı kısmen tadil eylemek suretile memurinin tekaütleri hakkında da ahkâmı mahsusa mevzu bulunmuş ve kanunu mezkûrun doksaninci maddesinde işbu kanuna mugayir ahkâmın mülga bulunduğu zikredilmiş olmasına binaen memurinin kanunu mephusun yetmişinci maddesinin fıkrai ulâsı veçhile yirmi beş sene bilfiil hizmetle hakkı tekaüdü iktisap eyledikten sonra tekaüde sevkleri halinde tahsisi lâzım gelen tekaüt maaşlarının hesabında maaşsız geçen mazuliyet müddetlerinin mülkiye tekaüt kanununun yedinci maddesindeki tasrihat dairesinde nazarı itibare alınıp alınmayacağı ve kezalik kanunu mezkûrun ikinci maddesi müeddası veçhile mevkii harpte ifayi hizmet eden memurinin mevkii harpteki hizmetleri müddetinin iki kat hesap ve memurinden hizmeti askeriye ile mükellef olanların silâh altında geçirdikleri müddetlerin de işbu hesaba ithal edilip edilemeyeceği hususâtı muamelâtı cariye dolayisile akdemce mevzuu müzakere ittihaz olunarak neticeî müzakeratta memurin kanununun salifüzzikir yetmişinci maddesinin birinci fıkrasında « yirmi yaşına vusulden itibaren memuriyet maaşı alarak veya vekâlet emrinde bulunarak yirmi beş sene hizmet edenler tekaüdünü talep edebilirler » denilerek memurinin ne kadar müddeti hizmet mukabilinde hakkı tekaüdü iktisap edecekleri tayin ve tasrih edilmiş olduğu gibi « esaret ve kanun ile muayyen mıntaka ve ordudaki hizmetten dolayı seferberlik zamları yirmi beş seneye dahil olmayıp ancak tekaüt maaşlarının hesabında müddeti hizmete zammolunur. » suretinde muharrer olan fıkrai ahiresi ile de memurinin kanunen hangi nevi hidemat için zamaime kesbi istihkak edeceklerinin tayin

ve iraesile bu kabîl hidemattan mütevellit zamaimin yalnız tekaüt maaşlarının hesabında nazarı itibare alınacağı mutazammın bir esas vazedilmiş olmasına binaen bunların haricinde memurinin gerek tekaüdüne gerek tekaüt maaşının hesabına müessir olacak itibarî hidemat ve zamaimi mahsusayı ihtiva eden ahkâmın mülga bulunduğu ekseriyetle takarrür ettirilerek tatbikatta bu dairede icrayi muamele edilmekte bulunmuş ve Adliye Vekâleti Celilesine de bu suretle cevap verilmiş isede mukarreratı mephusenin ekseriyetle ittihaz edilmiş olmasından müsteban olacağı üzere mevzubahs mesail esasen mahalli içtihat hususattan olup gerek mülkiye tekaüt kanununda gerek diğer kavanini mahsusada memurinin müddeti tekaütlerle tekaüt maaşlarının hesabında nazarı itibare alınacak zamaimi muhtevi olmak üzere mevzu bulunan ahkâmı kanuniyenin ilgası hakkında memurün kanununun yetmişinci maddesinin mephus fikaratından başka sarîh bir hükmü kanunî mevcut olmamakla beraber memurinin daha ziyade terfihi gyesile ahkâmı sabıkayı tevsian tedvin ve neşredilmiş olan memurün kanununun salîfüzzikir yetmişinci maddesindeki tarifatin memurinin kavanini mahsusa ile haiz buldukları bu kabîl hukukun ref ve ilgası mahiyetini haiz olmayıp memurün için gerek mülkiye tekaüt kanunu gerek diğer kavanini mahsusaya nazaran bir hakkı müktesep teşkil eden bu kabîl hidemattan mütevellit zamaimin hukuku mezkûreyi teyiden yalnız tekaüt maaşının hesabında nazarı itibara alınmak üzere teyidiyeti mutazammın bir surette de telâkkiye müsait bulunması itibarile memurün kanununun neşrinden sonra tekaüde sevkedilen memurinin evvefce mülkiye tekaüt kanunu ve diğer kavanini mahsusa dairesinde haiz buldukları hukukun kanunu mezkûrun yetmişinci maddesi hükmile ilga edilmiş olup olmadığı muhtacı tefsir bulunmasına binaen memurini mumaileyhimin mevaki harbiyede ve silâh altında geçirmiş oldukları müddetlerle maaşsız geçen mazuliyetleri zamanının ve Adliye Vekâleti Celilesince de bu kere mevzubahs edilen menfada ve Yemende geçen müddetlerinin tekaüt maaşlarının hesabında mülkiye tekaüt kanunu ve diğer kavanini mahsusadaki tarifât dairesinde nazarı itibare alınıp alınmayacağı hususunun tefsiren halline müsaade buyurulmasının Riyaseti Celilelerine arzı tahtı karara alınmış olmakla ifayı muktazasına müsaadei Celilei Riyasetpenahilerini arz ve istirham eylerim efendim

19 şubat 928

Divanı Mu. Rs. Vekili
Fayık

Memurün kanununun muvakkat maddesi mucibince tekaüde sevkolanlarla kendiliğinden tekaüdünü istida eden veya muayyen olan müddeti kanuniyeyi ikmalî hasebile Hükümetçe re'sen tekaüt edilen memurinin tekaüt maaşının hesabında bilâmaaş kaldıkları müddetin nazarı itibara alınmayacağı hakkında

11 ağustos 1325 tarihli memurini mülkiye tekaüt kanununun 7 inci ve sekizinci maddelerinde filen on sene hizmet eden memurların mebdei hizmetinden tarihi tekaüdüne kadar hükmü kanuniye mebni cezaen olmamak şartile kaç defa olursa olsun bilâmaaş geçirecekleri zaman mazuliyetin bir nisbeti muayyene dairesinde dahili hesap olacağı gösterilmiş ise de ahiren neşrolunan 788 numaralı memurün kanununun elyevm tatbik edilmekte olan yetmişinci maddesinde yirmi yaşına vusulden itibaren memuriyet ve mazuliyet maaşı alarak veya vekâlet emrinde bulunarak yirmi beş sene hizmet edenlerin tekaüdünü talep edebilecekleri.. ilh.. musarrâh olup işbu madde de memurinin maaşsız geçirdikleri mazuliyet esas tutulmamış olduğu gibi bu kanunun 90 ıncı maddesile de memurün kanununa mugayir ahkâm ilga edildiği cihetle tekaüt maaşının hesabında bilâmaaş geçen müddetin nazarı dikkate alınmasını icap eyliyeceği ve memurün kanununun, tasfiyeye tabi tutulan memurine ait birinci muvakkat maddei muaddelsinde yirmi beş sene ve baha ziyade hizmeti olanlar hakkında 11 ağustos 1325 tarihli kanun ahkâmının cari bulunduğu zikredilmiş isede bundaki kast, memurün kanununun

müddeti hizmete göre tekaüt maaşının nisbeti itasına mütedair olan yetmiş ikinci maddesi 1927 senesi müvazenei umumiye kanununun 9 uncu maddesile müeccel olduğu cihetle tekaüdünü talep eden veya tekaüde sevkolanların tekaüt maaşlarının hesabında filhal 11 ağustos 1325 tarihli kanunun on üçüncü maddesi tatbik edilmekte olması hasebile sicilleri itibarile kendilerinden istifade olunamayanlar ile acizleri tahakkuk ederek Hükümetçe tekaüde sevkolanlardan müddeti hizmeti yirmi beş sene ve daha ziyade olanlar hakkında da mezkûr 11 ağustos 1325 tarihli kanunun tekaüt maaşının tayini nisbetine mütedair olan 13 üncü maddesindeki emsalin tatbik olunacağı izahtan ibaret olduğu, Heyeti Umumiyenin kırk yedinci in'ikadının birinci celsesinde takarrür etmiştir.

25 şubat 1928

T, B, W. M.

M. K. M. Encümeni

Esas № 3/88

Memurin Kanunu Muvakkat Encümeni mazbatası

YÜKSEK REİSLİĞE

Memurin kanununun neşrinden sonra tekaüde sevk edilen memurların evvelce hususî kanunları mucibince haiz buldukları hukukun memurin kanununun yetmişinci maddesi hükmü ile ilga edilmiş olup olmadığının tefsir ve tayini hakkında Divanı Muhasebat Riyaseti tezkere-sile Bütçe Encümeni mazbatası tetkik ve müzakere olundu.

Memurin kanununun neşrinden evvel gerek mülkiye tekaüt kanunile gerek diğer kanunlarla tekaüt hesabında nazarı itibare alınacak zamları muhtevi olmak üzere mevzu bulunan hükümlerin başlıcaları :

1 - 11 ağustos 1325 tarihli mülkiye tekaüt kanununun 2, 7 ve 9 uncu maddelerile mezkûr kanunun 2 inci maddesine müzeyyel 29 kânunusani 1334 tarihli kanun hükmü,

2 - 19 mayıs 1327 tarihli mağdurini siyasiye kanununun ikinci maddesini muaddel 20 temmuz 1330 tarihli kanun, mağdurini siyasiyeden olan memurların menfa ve mahpeste ve firarilerin firarilikte geçirdikleri müddetlerin bir nisbet dairesinde tekaüt müddetlerine mahsup olunacağı hakkındaki kanun.

3 - Bu hüküm hakikî mağdurini siyasiyeden olup meşrutiyet ilâmından sonra Devlet hizmetlerine intisap eden mülkiye ve askeriye mektepleri talebesi hakkında tatbik olunacağına dair olan 26 kânunusani 1332 tarihli kanun.

4 - Yeniden ifayı vazife eden memurların bir senelik hizmetlerinin bir buçuk sene olarak tekaüt hesabına dahil olması hakkındaki şubat 1314 tarihli kanun mahiyetinde olan bir irade hükmü.

Yukarıda zikir ve tadat olunan hususî kanunlarla vaktile verilmiş olan hakların neşrolunan memurin kanunile ilga ve iptal edilmiş olup olmadığı hususunda Memurin Muvakkat Encümeni-nin noktai nazarı şudur :

Memurin kanunu bir kanunu umumidir. Kavanini hususiye ile verilmiş olan hakkı müktesep-leri ilga edememesi esasatı hukukiye icabatındandır. Vazı kanun sarahaten zikir ve tadat etmedikçe müktesep hakları muhafaza ettiğini kabul etmek zaruridir.

Binaen aleyh memurin kanununun gerek yetmişinci maddesinde ve gerek doksanıncı madde-sinde ilgası sarahaten zikir ve tadat olunmayan ve kavanini hususiye ile vaktile verilmiş olan

hakkı mükteseplerin mahfuziyeti icap edeceği mütaleasile Yüksek Riyasete arz ve takdim kılındı.
Me. Ka. Mu. En. Reisi M. M. Kâtip Âza Âza Âza Âza Âza
Kayseri Mardin Antalya Ordu Eskişehir Manisa
M. Fayık Ahmet Hilmi Ali Rıza A. Saki Hamdi Sait D. Saim

FIKRAİ TEFSİRİYE

Hususî kanunlarla verilmiş olan ve memurin kanunile sarahaten ilga edilmeyen haklar mahfuzdur .

T. B. M. M.

Maliye Encümeni

Karar: 22

15 - 2 - 1930

Maliye Encümeni mazbatası

YÜKSEK REİSLİĞE

Memurin kanununun 70 inci maddesinin tefsirine dair 3/88 numaralı Divanı Muhasebat Riyaseti tezkeresi ve Bütçe Encümeni ve Memurin Kanunu Muvakkat Encümeni mazbataları Heyeti Umumiyeden encümenimize havale edilmiş olduğundan Maliye Vekili ve Divanı Muhasebat Reis Vekili Beyfendilerin huzurlarile tetkik ve müzakere olundu:

Memurin kanununun (70) inci maddesi müktesep hakları ihlâl etmiyeceği cihetle Maliye Encümeni aşağıdaki tefsir maddesini müttefikan kabul etmiştir. Heyeti Umumiyeye arz edilmek üzere Yüksek Reislığe takdim olunur.

MEMURİN KANUNUNUN (70) İNCİ MADDESİNİN TEFSİRİ

11 agustos 1325 tarihli mülkiye tekaüt kanunu ve onun müzeyyelâtı ve bazı kavanini mahsusa ile müddeti tekaüde mahsup olacağı kabul edilmiş olan müddet ve zamlardan dolayı memurin kanununun ahkâmı maliyesinin mebdeî meriyeti olan 1 haziran 1927 tarihine kadar iktisap edilmiş olan hukuk mahfuzdur. Ancak 1 haziran 1927 tarihinden bu güne kadar geçmiş ve bundan sonra geçecek olan müddetler için müddeti tekaüdiyenin ikmalî, ve tekaüt maaşının tayini miktarı hususunda kanunu mezkûrun (70) inci maddesinin sarahati haricinde müddet kabul ve zam icra olunamaz.

Maliye En. Rs. M. M. Kâ. Âza Âza Âza Âza Âza
Ali Rana M. Nedim Şevket Sami Kâmil Şefik

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

N° 50 M.

Esas N° 3/88

16 - III - 1930

Bütçe Encümeni mazbatası

YÜKSEK REİSLİĞE

Memurin kanununun neşrinden sonra tekaüde sevkedilen memurların evvelce hususî kanunları mucibince haiz buldukları hukukun memurin kanununun (70) inci maddesi

hükmü ile ilga edilmiş olup olmadığının tefsiri ve tayini hakkındaki 19 şubat 1928 tarih ve 1199/7 numaralı Divanı Muhasebat Riyaseti tezkeresi ile Memurin Kanunu Muvakkat Encümeni ve Maliye Encümeni mazbataları tetkik ve müzakere olundu.

Memurin kanununun neşrinden evvel meriyette olup tekaüt işlerine teallük eden kanun ve hükümlerin başlıcaları Memurin Encümeni mazbatasında zikrolunmuştur.

Bu kanunlardan tekaüt kanunile müzeyyelinde;

1 - Harp mevkiinde vazife ifa edenlerle düşmana esir düşenler için harp ve esaret müddetleri iki kat olarak hesap olunacağı

2 - Memurlardan askerlik hizmeti ile mükellef olanların silâh altında buldukları müddetin tekaüt müddetine dahil olacağı

3 - Kıdemli küçük zabıtlardan askerlik hizmetlerini ikmalden sonra tekaüde tabi ilmiye veya mülkiye hizmetlerinden birine dahil olanların yirmi yaşlarına vusulden itibaren küçük zabıtlıkta geçirecekleri müddetin tekaüt müddetine zammolunacağı

4 - Filen on sene hizmet eden bir memurun hizmet mebdendinden tekaüt tarihine kadar maaşsız geçireceği mazuliyet zammının bir nispet dahilinde hesap edileceği

5 - Mazuliyet müddetinde maaş alanların mazuliyet zamanlarının kâmilen hesap olunacağı. Mağdurini siyasiyeye dair olan kanunlar da ise:

1 - Mağdurini siyasiyeden olan memurların menfa ve mahpusta ve firarilerin firarilikte geçirdikleri müddetin bir nispet dairesinde tekaüt müddetlerine mahsup olunacağı

2 - Bu Hükmün hakiki mağdurini siyasiyeden olup meşrutiyetin ilânından sonra Devlet hizmetlerine intisap eden mülkiye ve askeriye mektepleri talebesi hakkında da tatbik olunacağı Şubat- 1314 tarihli bir irade ile de ;

Yemende vazife ifa eden memurların bir senelik hizmetlerinin bir buçuk sene olarak tekaüt hesabına dahil olacağı zikr edilmektedir.

Ahiren neşrolunan 788 numaralı memurin kanununun yetmişinci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aynen

(Yirmi yaşına vusulden itibaren memuriyet ve mazuliyet maaşı olarak veya vekâlet emrinde bulunarak yirmi beş sen hizmet edenler tekaüdünü talep edebilirler. Mesleki memuriyet olupta Meb'usluğa intihap olunanların Meb'usluk müddeti hizmeti filiyeye addolunur.) şeklinde yazılı olup filî hizmeti ve filî hizmetten sayılacakları zikr ve tasrih etmektedir.

Mezkûr maddenin son fıkrası ise (esaret ve kanun ile muayyen mıntaka ve ordudaki hizmetten dolayı seferberlik zamları yirmi beş seneye dahil olmayıp ancak tekaüt maaşlarının hesabında müddeti hizmete zam olunur) hükmünü ihtiva ederek filî hizmet haricindeki zamları derpiş eylemiştir.

Diğer cihetten memurin kanununun doksanıncı maddesi bu kanuna muhalif hükümlerin mülga olduğunu tasrih eylemektedir.

Memurin Kanunu Muvakkat Encümeni memurin kanununun umumî bir kanun olduğu ve bu itibarla hususî kanunlarla verilmiş olan müktesep hakları ilga edememesi hukukî icabattan bulunduğu ve vazı'ı kanun tarafından sarahaten zikr ve tadat edilmedikçe hususî kanun hükmü bakı bulunduğu fikrini ileri sürerek bir tefsir fıkrası ile mes'elenin hallini teklif eylemektedir.

Maliye Encümeni ise yine müktesep hak esasına istinat ederek daha vazih şekilde bir tefsir fıkrası tespit etmektedir.

Hülâsası arz olunan bu hükümlerle Memurin ve Maliye Encümenlerinin mazbatalarının tetkik ve müzakeresi neticesinde:

Bir kısım âza Divanı Muhasebatça mes'eleye mevzu tutulan zamların Divan ekseriyeti kararı veçhile ne tekaüt müddetine ve ne de tekaüt maaşının hesabına tesir edemeyeceği reyinde bulunmuştur.

Yetmişinci maddenin her üç fıkrasındaki hükümlerin tahdidî mahiyette bulunduğu ve

doksanıncı madde ile bu hudut haricindeki hükümlerin tamamen kaldırılmış olduğu fikr ve mütaleası bu âza tarafından delil olarak gösterilmektedir.

Bir kısım âza bu reyin tamamen zıddını tutarak yukarda yazılı müddet ve zamanların hem tekaüt müddetinin hem de tekaüt maaşının hesabında itibare alınması icap edeceği reyinde bulunmuştur. Bu reyde bulunanların delili müktesp hak esasıdır.

Memurin kanununun meriyetinden evvel gerek tekaüt kanunu ile ve gerekse hususî kanunlarla verilmiş bulunan hakların memurin kanununun meriyeti münasebetile ilgası kanun vazı'larınca mutasavver olmayacağı noktası bu rey sahiplerince ileri sürülmektedir.

Encümen ekseriyeti ise Maliye Encümeninin esas itibarile fikrine iştirâk ederek müktesep hak esasına riayeti zarurî görmüş ve fakat bu müktesep hak esasının şumulü haricine çıkılarak ifrata gidilmesine de aşağıdaki sebepler dolayısıle taraftar olmamıştır:

1 - 70 inci maddenin birinci fıkrasının hükmü sarih hadlerle muayyendir.

2 - Bu hüküm tekaütlüğe taallûk etmek itibarile tekaüt kanunu ile müzeyyelatımı tadil eder.

3 - 70 inci madde metninde (mazuliyet maaşı olarak) tabirinin bulunması memurin kanunu hükmünün tekaüt istihkakı itibarile bu kabilden olanlara şamil bulunacağını göstermektedir.

İşte bu mülâhazalar dolayısıle Encümenimizin ekseriyeti aşağıdaki neticelere varmıştır:

1 - Esaret ve harp zamları (70) inci maddenin son fıkrasında tasrih edilmiş olduğu üzere (ancak tekaüt maaşlarının hesabında müddeti hizmete zam) olunur .

2 - Silâh altında maaşlı geçen müddet yine sarahat veçhile filî hizmet addolunarak birinci fıkra hükmüne girer .

3 - Maaşsız geçen mazuliyet müddeti hakkında Büyük Meclisçe 25 şubat 1928 tarihinde verilmiş bir tefsir kararı olduğundan buna göre amel etmek lâzımdır .

4 - Mağdurini siyasiyeye gelince : bunlar hakkındaki kanun, hususî ve istisnaî bulunduğundan (70) inci madde ile ilga edilmemiştir .

Binaenaleyh bu kabilden olanların menfa, mahpes ve firarilikte geçirdikleri müddetin husus kanunlarında zikrolunan nisbet dairesinde tekaüt müddetlerine mahsup olunması ve filî hizmeti ikmalde müessir bulunması icap eylemektedir.

5 - Yemen zammı (70) inci maddenin son fıkrasında tasrih edilen (kanun ile muayyen mıntaka) mefhumuna dahil bulunacağı cihetle bu zammın mezkûr üçüncü fıkraya tatbik edilmesi zarurî görülmüştür.

6 - Memurin kanununun yetmişinci maddesi gerek tekaüt müddetinin ikmalî gerek tekaüt maaşının hesabı hususunda ne gibi zamaimin müessir olacağını tasrih etmiş olduğundan evvelce tekaüt kanunile müzeyyelâtına veya sair hususî kanunlar ahkâmına istinaden zammı icap eden müddetler memurin kanununun malî ahkâmının meriyete girdiği 1 haziran 1927 tarihine kadar hakkı müktesep esası noktasından muteber olup o tarihten sonra ancak yetmişinci maddenin sarahat ile amel olunmak tabîi görülmüştür.

Yukarıda sayılan ahval ve vaziyetler aynı zamanda Divan Muhasebatın tefsirini istediği mes'eleleri teşkil eylemektedir.

Bu mes'elelerin esaslı bir surette halli için arzolunan sebeplere istinaden daha vazih olarak şu tefsir fıkraları tespit edilmiştir.

Bütçe Encümeni Reisi	Reis Vekili	Mazbata Muharriri	Âza	Âza	Âza
İstanbul	Bursa	Gaziantep	Aydın	Bordur	Bursa
<i>Fuat</i>	<i>Muhlis</i>	<i>Remzi</i>	<i>Mithat</i>	<i>Vahit</i>	<i>Ş.LütfiB.</i>
					İmzada bulunmadı
Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	
Diyaribekir	Erzurum	Isparta	Maraş	Yozgat	
<i>Rüşti</i>	<i>H. Aziz</i>	<i>Mükerrem</i>	<i>İ. Behçet</i>	<i>S. Sırrı</i>	

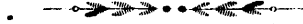
TEFSİR FIKRALARI

1 — Mağdurini siyasiye hakkındaki 20 temmuz 1330 ve 26 kânunusani 1332 tarihli kanunlarla tekaüde mahsup olunacağı kabul edilmiş bulunan müddetler yirmi beş seneyi ikmalde muteber tutulur.

2 — Silâh altında maaşlı olarak geçen müddet filî hizmetten sayılır.

3 — Yemen zammı yirmi beş seneyi ikmalde müteber olmayıp ancak tekaüt maaşlarının hesabında hizmet müddetine ilâve olunur.

4 — Memurin kanununun malî hükümlerinin meriyete başladığı 1 haziran 1927 tarihinden sonra tekaüt müddetinin ikmali ve tekaüt maaşının hesabı hususunda müessir olacak müddet ve zamlara istihkak ancak (70) inci maddenin sarahatı dahilinde olur.

Emniyeti Umumiye Umum Müdürlüğü 1929 senesi bütçesinde 25,000 liralık münakale icrasına dair 1/588, Hariciye Vekâleti 1929 senesi bütçesinde 45,000 liranın münakalesine dair 1/590 ve Umum Jandarma Kumandanlığı 1929 senesi bütçesinde 100,000 liralık münakale icrasına dair 1/594 numaralı kanun lâyhaları ve Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

B. Encümeni

Karar № 53

Esas №

$\frac{1}{588}$
 $\frac{1}{590}$
 $\frac{1}{594}$

15 - III - 1930

Bütçe Encümeni mazbatası

YÜKSEK REİSLİĞE

1929 senesi bütçesinde yapılacak bazı tadilat hakkında Başvekâletten varit olup Encüme-nimize havale edilen üç adet kanun lâyihası alâkadar daire memurları hazır oldukları halde ayrı ayrı tetkik ve müzakere olundu.

Lâyhalara merbut esbabı mucibeler ve ayrıca alınan izahat üzerine sene nihayetine kadar kifayet etmiyeceği anlaşılan bazı tertiplere tahsisatı müsait olan diğer tertiplerden tahsisat naklinden ibaret olan bu teklifler esas itibarile kabul edilmiş ve lâyhaların birleştirilmesi suretile yeniden hazırlanan lâyiha Umumî Heyetin tasvibine arzedilmiştir.

B. E. R. İstanbul <i>Fuat</i>	R. V. Bursa <i>Muhlis</i>	M. M. Gaziantep <i>Remzi</i>	Kâ. Giresun <i>M. Kâzım</i>	Bordur <i>Vahit</i>	Diyarbakir <i>Rüşti</i>
Elaziz <i>H. Tahsin</i>	Niğde <i>Faik</i>	Sivas <i>Rasim</i>	Yozgat <i>S. Sırrı</i>		

Bütçe Encümeninin teklifi

1929 senesi bütçesinin bazı fasıl ve maddeleri arasında münakale yapılması hakkında kanun lâyihası

Birinci madde — 1929 senesi bütçesinin merbut cetvelde yazılı fasıl ve maddeleri arasında (170,000) liralık münakale icra edilmiştir.

İkinci madde — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Üçüncü madde — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

Fasıl	Mad.	Muhassasatın nev'i	Tenzili lâzım gelen	Zammı lâzım gelen
Emniyeti Umumiye U. M.				
440	2	Sevk ve iaşe	1 000	
446		Mükâfatı nakdiye	14 000	
448		Staj için avrupaya gönderilecek memurlar masrafı	10 000	
428		Merkez mefruşat ve demirbaşı		1 000
431		Vilâyat mefruşat ve demirbaşı		500
432		Vilâyat levazımı		
	1	Tenvir ve teshin		1 500
	2	Kırtasiye		1 000
Fasıl yekûnu				2 500
433		Vilâyat müteferrikası		1 000
435	1	Bedeli icar		6 000
436		Harcırah		5 000
450		788 numaralı kanununun tatbiki masrafı		1 000
451		Geçen sene düyunu		8 000
			Vekûn	25 000
Umum Jandarma Kumandanlığı				
479	1	İaşe	45 000	
	2	Hayvan yem bedeli	55 000	
Fasıl yekûnu				100 000
475	1	Memurlar harcırâhı		20 000

Fksıl	Mad.	Muhassasatın nev'i	Tenzili lâzım gelen	Zammı lâzım gelen
480	1	Levazımı techiziye		11 000
489		912 numaralı kanununun tatbiki masrafı		5 000
490		Geçen sene düyunu		64 000
		Yekûn	100 000	100 000
Hariciye Vekâleti				
536		Muvakkat tazminat	5 000	
540		Hayat pahallılığı ve kambiyo karşılığı	10 000	
541		Merkez mefruşat ve demirbaş	5 000	
542	2	Kırtasiye	5 000	
548		Elçilikler için mübayaa olunacak otomobil bedeli	5 000	
557		Hakem mahkeme ve heyetlerle uzlaşma komisyonları masrafı	15 000	
534		Elçilik ve şebenderlikler memurları maaşatı		12 000
539		Temsil tahsisatı		3 000
549	1	Bedeli icar		8 000
	3	Defatir ve evrakı matbua		5 000
		Fasıl yekûnu		13 000
550		Harcırah ve kuriye masrafı		10 000
560		Tahdidî hudut komisyonları masrafı		7 000
		Yekûn	45 000	45 000
		Umumi yekûn	170 000	170 000

